कायदेविषयक मार्गदर्शन मोफत

संपर्क
अॅड . सिद्धार्थ
MVsc, MBA, LLM
मो नं ९४२२५३९४५१

RNI NO. MAHMAR/2020/84035

BAHUJAN SAURABHA

बहुजन सौरभ

बुधवार ०९ सप्टेंबर २०२६ | वर्ष : ६ | अंक : २५० | दैनिक | किंमत : ₹ ५/-

Wednesday, 09 September 2026 | Year : 6 | Issue : 250 | Daily | Rate: Rs. 5/-

दि. ०९ सप्टेंबर २०२६

१९०६- राजर्षी शाहू महाराज व व्हाईसरॉय लॉर्ड मिंटो यांची भेट.
१९३२- गांधीजींचे स्वतंत्र मतदार संघा बाबत प्रधानमंत्री रॅम्से मॅकडोनाल्ड यांना पत्र.
१९३७- राजगृह मुंबई येथे बाबासाहेबांची जैन धर्मीयांची चर्चा.
१९३९- दिल्ली येथे ख्रिश्चन धर्मियांशी डॉ. बाबासाहेबांची धर्माबाबत चर्चा.
१९४३- औघोगिकीकरणावर , बंगाल सरकारने स्थापन केलेल्या मजूर संघासमोर बाबासाहेबांचे दिल्लीत भाषण.

संकलन प्रा. यशवंत दुपटे

क्रीडा कोट्यातून नोकरी घोटाळा

महाराष्ट्रात १,००० हून अधिक बनावट प्रमाणपत्रे वितरित, दोघांना अटक

कुराश म्हणजे काय?
कुराश हा जॅकेट कुस्तीचा एक प्रकार आहे, ज्याचा उगम मध्य आशियामध्ये झाला. पोलिसांनी सांगितले की हा एक आंतरराष्ट्रीय स्तरावर मान्यताप्राप्त खेळ आहे. महाराष्ट्र कुराश असोसिएशनच्या माध्यमातून हा खेळ २०१२ पासून महाराष्ट्रात खेळला जात आहे.

पुणे : क्रीडा कोट्याअंतर्गत सरकारी नोकरी मिळवू इच्छिणाऱ्या उमेदवारांना कुराश स्पर्धेची एक हजाराहून अधिक बनावट प्रमाणपत्रे वितरित करणाऱ्या एका रॅकेटचा पुणे पोलिसांनी पर्दाफाश केला आहे. या प्रकरणी पोलिसांनी दोन जणांना अटक केली आहे, अशी माहिती एका अधिकाऱ्याने मंगळवारी दिली. अटक केलेल्या आरोपींवर, प्रत्यक्षात कधीही न झालेल्या राज्यस्तरीय स्पर्धांसाठी बनावट कागदपत्रे तयार केल्याचा आरोप आहे. या बनावट कागदपत्रांचा वापर करून सरकारी पदांसाठी अर्ज करणाऱ्या किमान ६० जणांची ओळख पोलिसांनी पटवली आहे. महाराष्ट्र कुरेश असोसिएशनचे अध्यक्ष आणि सचिव यांच्यावरही आरोप आहेत. अधिकाऱ्याने सांगितले की, क्रीडा कोट्याअंतर्गत सरकारी नोकरी घेऊ इच्छिणाऱ्या उमेदवारांना कुराश आणि इतर खेळांमधील बनावट प्रमाणपत्रे दिली जात असल्याची तक्रार पोलिसांना मिळाल्यानंतर हे प्रकरण उघडकीस आले. ते म्हणाले, 'तक्रार मिळाल्यानंतर आम्ही चौकशी सुरू केली. आरटीआय अर्जाद्वारे मिळालेल्या कागदपत्रांचीही तपासणी करण्यात आली. आम्हाला अनेक अनियमितता आढळल्या.'
अधिकाऱ्याने सांगितले की, तपासात असे उघड झाले आहे की २०१६ ते २०१९ दरम्यान झालेल्या स्पर्धा इंडियन कुराश असोसिएशनशी संलग्न नसलेल्या संस्थांनी आयोजित केल्या होत्या. इतकेच नाही तर, प्रमाणपत्रांवरील सह्या कथितरित्या स्कॅन करण्यात आल्या होत्या. दोन्ही आरोपींनी हा घोटाळा कसा केला? पोलिसांच्या म्हणण्यानुसार, दोन्ही आरोपींनी २०१६ ते २०२२ दरम्यान स्पर्धा झाल्याचे भासवणारे रेकॉर्ड तयार करण्यासाठी, ९-१० वर्षांपूर्वीची जिल्हास्तरीय संघटनांकडून कथित सहभाग पत्रे मिळवली. अधिकाऱ्याने सांगितले की, आढळलेल्या विसंगतींमध्ये २०१६-१७ मध्ये कथितरित्या जारी केलेल्या प्रमाणपत्रांचा समावेश होता, परंतु जिल्ह्याचे नाव उस्मानाबादऐवजी धाराशिव असे नमूद केले होते, जरी जिल्ह्याचे नाव २०२३ मध्ये बदलण्यात आले होते. त्याचप्रमाणे, जुन्या औरंगाबाद जिल्ह्याच्या प्रमाणपत्रांवर छत्रपती संभाजीनगर असे लिहिलेले आढळले. त्यांनी सांगितले की, पोलिसांना महिलांसाठी असलेली प्रमाणपत्रे देखील आढळली, ज्यावर पुरुषांची नावे होती. इतकेच नाही तर, अनेक प्रमाणपत्रांवर अनुक्रमांक नव्हते. हा घोटाळा केव्हा सुरू झाला?

संतोष पंडित यांना चौदा दिवसांची पोलिस कोठडी

पुणे : राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील आणि महिला नगरसेविकेबाबत समाजमाध्यमावर रीलमध्ये आक्षेपार्ह वक्तव्य केल्याप्रकरणी अटक केलेला आरोपी संतोष पंडित याला पुणे न्यायालयाने चौदा दिवसांची न्यायालयीन कोठडी सुनावली. या प्रकरणी संतोष गजानन पंडित (वय ४८, रा. नारायण पेठ) याच्याविरोधात भारतीय न्याय संहितेच्या कलम ७५(१)(४), ७५(३), ३५६(२), ३५२ सह माहिती तंत्रज्ञान कायद्यानुसार गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. याबाबत ३६ वर्षीय महिलेने कोथरूड पोलिस ठाणे, कोथरूड येथे तक्रार दिली आहे. संतोष पंडितने महिलांचा विनयभंग करण्याच्या उद्देशाने लैंगिक शेरेबाजी करणारी चित्रफीत समाजमाध्यमात टाकली; तसेच घटनात्मक पदावरील मंत्र्यांबाबत आक्षेपार्ह व अवमानकारक शब्द वापरून त्यांची बदनामी केली. समाजात अशांतता पसरवण्याच्या उद्देशाने धमक्या दिल्याचे तक्रारीत नमूद आहे. पोलिसांनी पंडितने वादग्रस्त रील करताना वापरलेला आयफोन, त्यातील सीमकार्ड आणि ट्रायपॉड स्टँड कोथरूड पोलिसांनी जप्त केले आहेत. या गुन्ह्यात पोलिस कोठडीची मुदत संपल्यानंतर आरोपी पंडितला न्यायालयात हजर करण्यात आले. पोलिसांच्या नोंदीवर असलेल्या या आरोपीविरोधात पर्वती पोलिस ठाणे, पर्वती येथे दोन, डेक्कन आणि विश्रामबाग पोलिस ठाण्यांत महिलांचा विनयभंग, बदनामी आणि अवमानकारक चित्रफिती प्रकरणी गुन्हे दाखल आहेत. या गुन्ह्याच्या तपासादरम्यान महिला साक्षीदारांकडे चौकशी केली जात असून, आरोपी त्यांच्यावर दबाव टाकून समाजमाध्यमातून बदनामी करण्याची शक्यता आहे.

डॉ. आंबेडकर स्मारक समिती, दीक्षाभूमीचे भदंत ससाई अधिकृत अध्यक्ष नाहीत!

नागपूर : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर स्मारक समिती दीक्षाभूमी नागपूरच्या समितीचे अध्यक्ष पदावरून निर्माण झालेल्या वादावर धर्मदाय आयुक्तांच्या आदेशामुळे पडदा पडला आहे. भदंत नागार्जुन सुरेई ससाई हे समितीचे अधिकृत अध्यक्ष असल्याचे आदेशात स्पष्ट करण्यात आले आहे. अशा प्रकारची बातमी काही वृत्तपत्रात प्रकाशित झाली आहे. ही बातमी पूर्णता खोटी असून जनतेची दिशाभूल करणारी आहे. असा कोणताही आदेश धर्मदाय उपायुक्त यांनी दिलेला नाही. असे समितीचे नवनिर्वाचित अध्यक्ष विलास गजघाटे यांनी एका पत्रकाद्वारे कळविले आहे.
उपायुक्त धर्मदाय,नागपूर यांनी दि. २० फेब्रुवारी २०२६ आणि १२ मे २०२६ रोजी दिलेल्या आदेशान्वये परमपूज्य डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर स्मारक समिती, दीक्षाभूमी, नागपूर या संस्थेच्या गव्हर्निंग बॉडीची सभा २२ जून २०२६ रोजी घेतलेल्या सभेत बहुमताने भदंत सुरेई ससाई यांची समितीच्या अध्यक्ष आणि सदस्यत्व पदावरून काढण्याचा ठराव सर्व विश्वस्तांनी एकमताने मंजूर केला. त्यासंबधीचा चेंज रिपोर्ट उपायुक्त धर्मदाय यांच्याकडे २४ जून २०२६ रोजी दाखल केला आहे.
माजी अध्यक्ष भदंत नागार्जुन सुरेई ससाई यांनी मागील तीन वर्षांपासून गव्हर्निंग बॉडीच्या नियमित सभा घेतल्या नाहीत, समितीच्या महत्त्वाच्या प्रशासकीय व आर्थिक निर्णयांमध्ये गव्हर्निंग बॉडीला विश्वासात घेतले नाही, आर्थिक व्यवहारांची माहिती नियमितपणे समितीसमोर सादर करण्यात आलेली नाही, तसेच दीक्षाभूमीच्या विकासकामांमध्ये अनेक अडथळे निर्माण केलेत त्यामुळे त्यांना अध्यक्षपदावरून काढण्यात आले. विशेष म्हणजे समितीच्या ८ विश्वस्तांनी उपायुक्त धर्मदाय, नागपूर यांच्याकडे तत्कालीन अध्यक्ष भदंत ससाई यांच्या विरोधात ४१–डी ची केस सुद्धा दाखल केली आहे.
भंतेजी आणि त्यांच्या सोबतच्या काही गुंड प्रवृत्तीच्या लोकांनी दीक्षाभूमीवर दहशत पसरवीत आहेत. ते वृत्तपत्रांना खोट्या बातम्या पुरवीत आहेत. त्याची सुज्ञ लोकांनी शहानिशा करण्याची गरज आहे. असे विलास गजघाटे अध्यक्ष, प.पू. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर स्मारक समिती दीक्षाभूमी, नागपूर यांनी निवेदनात म्हटले आहे.

गोंदिया जिल्ह्यात भरधाव ट्रक आणि कारच्या धडकेत सहा जणांचा मृत्यू, सात जण जखमी

गोंदिया : सोमवारी रात्री महाराष्ट्रातील गोंदिया जिल्ह्यात एका भरधाव ट्रकची एसयूव्हीला धडक बसली. या अपघातात तीन वर्षांच्या मुलासह सहा जणांचा मृत्यू झाला आणि सात जण जखमी झाले. मृत आणि जखमी झालेले सर्वजण मध्य प्रदेशातील बालाघाट येथून तेलंगणातील करीमनगर येथे कामासाठी प्रवास करणारे मजूर होते. पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, हा अपघात जिल्हा मुख्यालयापासून सुमारे चार किलोमीटर अंतरावर असलेल्या नागरा गावाजवळ घडला. ट्रकची समोरून येणाऱ्या एसयूव्हीला धडक बसली. ही धडक इतकी जोरदार होती की एसयूव्हीचे मोठे नुकसान झाले. पोलिसांनी वाहनातील लोकांना बाहेर काढले. सहा जणांचा जागीच मृत्यू झाला, तर इतर सात जणांना सरकारी रुग्णालयात दाखल करण्यात आले. मृतांची ओळख किरण संतोष वैद्य (२६), संतोष माट्रे (३८), सुशीला माट्रे (३५), रुपसेन तेजलाल सत्यकर (३५), ज्योती रुपसेन सत्यकर (३२) आणि तीन वर्षांचा आरुष माट्रे अशी पटली आहे. हे सर्व मध्य प्रदेशातील बालाघाट जिल्ह्यातील किरणपूर तहसीलचे रहिवासी होते.

येमेन आणि सौदी अरेबियामध्ये भडकले युद्ध

नवी दिल्ली : येमेन आणि सौदी अरेबिया यांच्यातील संघर्ष पुन्हा एकदा तीव्र झाला आहे. येमेनमधील हुती बंडखोरांनी सौदी अरेबियाच्या दक्षिणेकडील भागावर डझनभर क्षेपणास्त्रे आणि आत्मघाती ड्रोन्सच्या साहाय्याने भीषण हल्ला चढवला. या हल्ल्यात सौदी अरेबियाची सरकारी तेल कंपनी 'अराम्को'चे तेल तळ आणि लष्करी विमानतळांना थेट लक्ष्य करण्यात आले. हल्ल्यानंतर जिझान येथील महत्त्वपूर्ण तेल शुद्धीकरण प्रकल्पातून (रिफायनरी) आकाशात काळ्या धुराचे प्रचंड लोट उठताना दिसले. जिझान रिफायनरीमधून दररोज सुमारे ४ लाख बॅरल कच्च्या तेलावर प्रक्रिया केली जाते. हुती बंडखोरांनी सौदी अरेबियाची मुख्य आर्थिक ताकद असलेली तेल संपत्ती आणि लष्करी तळांना लक्ष्य केल्याचा दावा केला आहे. सोशल मीडियावर या हल्ल्यांचे आणि रिफायनरीतून उठणाऱ्या धुराचे अनेक व्हिडिओ समोर आले आहेत.येमेनी लष्कर आणि हुती सैन्याने या कारवाईला सौदी अरेबियाच्या हल्ल्यांना दिलेले चोख प्रत्युत्तर असल्याचे म्हटले आहे.

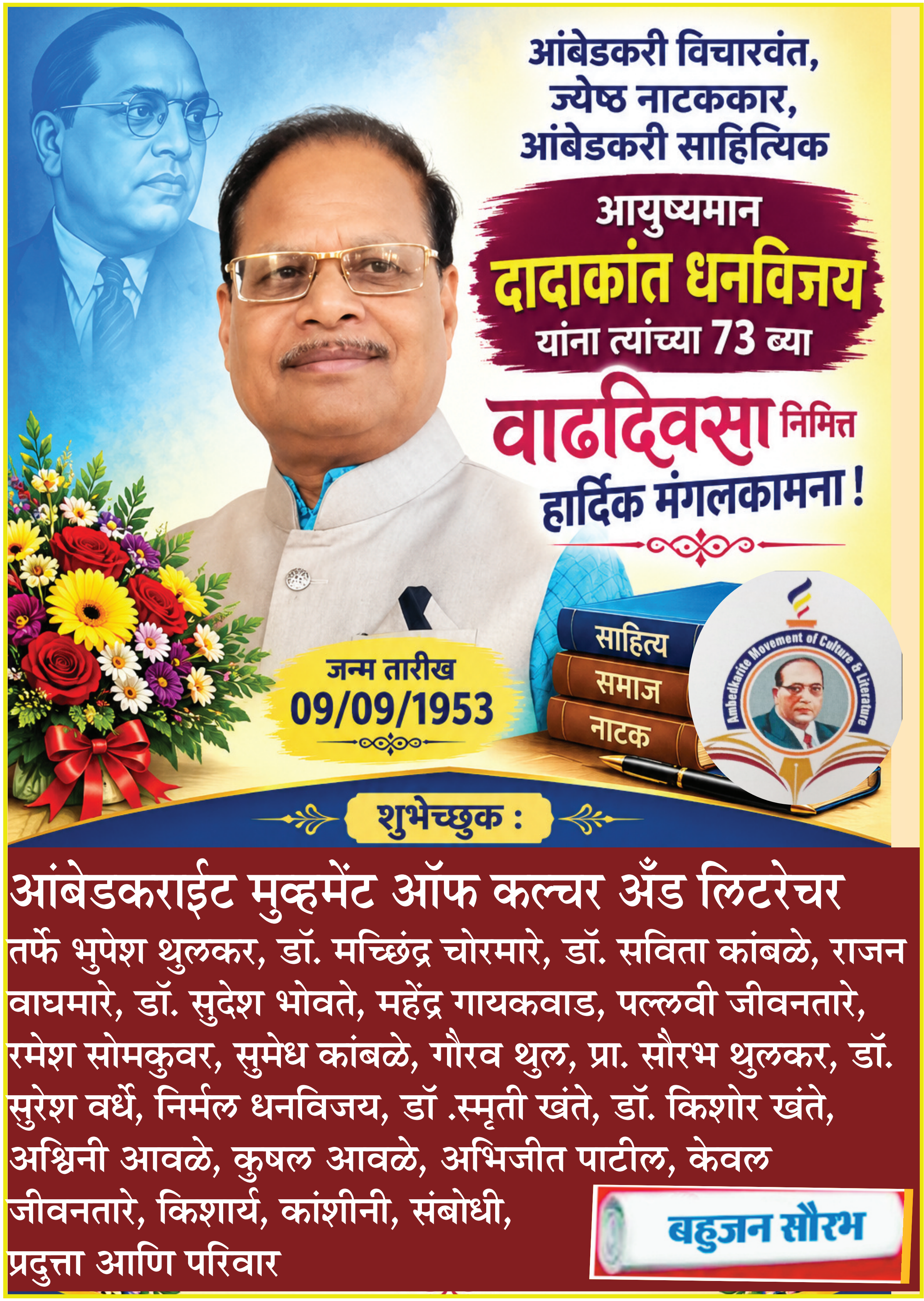

बानाई क्रेडीट को-ऑपरेटीव्ह सोसायटी लि. नागपूर जिल्हा, नागपूर
(नोंदणी क्रमांक एनजीपी/आरएसआर/सीआर/1546/2024 दि. 15/03/2024)

अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	प्रशासकीय संचालक
अविनाश मेश्राम	अनिल बहादुरे	अनुपकुमार सांगोडे
9689922035	9890216150	9423686121

पत्ता प्लॉट नं 311-अ, बेझनबाग प्रगतिशील कामगार गृहनिर्माण संस्था, जिंजर मॉल जवळ, जरीपटका, नागपूर-440014
ऑफिस नं. 712-4079005 Email bccslngp@gmail.com

तिसया वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सूचना

(फक्त संस्थेच्या सभासदांकरिता)

सन्माननीय सभासद श्री/श्रीमती :
संस्थेच्या सर्व भागधारक सभासदांना कळविण्यात येत आहे कि, आपल्या संस्थेची तिसरी वार्षिक सर्वसाधारण सभा गुरुवार वि. 24/09/2026 ला सकाळी 10:00 वाजता संस्थेचे अध्यक्ष मा. श्री. अविनाश अर्जुनजी मेश्राम यांच्या अध्यक्षतेखाली खालील नमूद केलेल्या विषयावर विचार विनिमय व ठराव संमत करण्याकरिता डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सांस्कृतिक सभागृह, दुसरा माळा उरुवेला कॉलनी, वर्धा रोड, नागपूर, 440015, येथे आयोजित केली आहे. तरी सर्व सभासदांनी सभेस उपस्थित राहावे ही नम्र विनंती. गणपूर्तीच्या अभावी सभा तहकूब झाल्यास ही सभा त्याच दिवशी, त्याच ठिकाणी त्याच विषयावर, अर्ध्या तासानंतर सुरू होईल. त्यास गणपूर्तीची आवश्यकता राहणार नाही. सभेत पुढील विषयावर विचार विनिमय करून निर्णय घेण्यात येतील.

सभेपुढील विषय :-

1. मागील वार्षिक सर्वसाधारण सभा दि. 19/09/2025 रोजीचा इतिवृत्तांत वाचून मंजूर करणे.
2. सन 2025-2026 चे जमाखर्च पत्रक, नफा तोटा पत्रक, व ताळेबंद पत्रकास मंजुरी प्रदान करणे.
3. सन 2026-2027 या वर्षाचे अंदाज पत्रकास मंजुरी देणे.
4. सन 2025-2026 वर्षाच्या नफा विभागणीस मंजुरी देणे,
5. मा. संचालक मंडळाच्या शिफारशी नुसार सन 2025-2026 च्या लाभांश वाटपास मंजुरी देणे.
6. सन 2025-2026 चे संवैधानिक लेखापरीक्षण व दोष दुरुस्ती अहवालास मंजुरी देणे.
7. सन 2026-2027 वर्षाकरिता संवैधानिक लेखापरीक्षकांची नियुक्ती व मानधनास मंजुरी देणे.
8. आर्थिक वर्ष 2025-2026 मध्ये केलेल्या गुंतवणुकीला कार्योत्तर मंजुरी देणे.
9. आदर्श उपविधीतील 'क' निधी पोट नियम क्रमांक 7 (भाग भांडवल) दुरुस्तीस मंजुरी देणे.
10. महाराष्ट्र शासनाच्या सहकार विभागाद्वारे नव्याने निर्गमित आदेशान्वये, को-ऑप सोसायटी करिता सुधारित आदर्श उपविधीस मंजुरी देणे.
11. मा. अध्यक्षाच्या परवानगीने वेळेवर येणारे इतर विषयावर विचार विनिमय करणे.

नागपूर
दिनांक : 24/08/2026

संचालक (प्रशासकीय) बानाई क्रेडिट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी लि. नागपूर जिल्हा
(संचालक मंडळाच्या आदेशान्वये)

विशेष सुचना :
1. ज्या सभासदांना वरील विषयाच्या अनुषंगाने काही प्रश्न अथवा सूचना करावयाच्या असल्यास त्यांनी सभेच्या 7 दिवस अगोदर संस्थेच्या कार्यालयात लेखी स्वरूपात अर्ज द्यावा. त्यानंतर आलेल्या अर्जाचा विचार करता येणार नाही.
2. सभासदांनी आपल्या पत्त्यात / मोबाईल क्रमांक मध्ये बदल झाला असल्यास संस्थेला आपला नवीन पत्ता मोबाईल क्र. त्वरित कळवावा.
3. ज्या सभासदांनी भागाचे दाखले (शेअर सर्टिफिकेट) नेले नसतील त्यांनी कार्यालयातून घेऊन जावे.
प्रतिलिपी :- मा. जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर, यांना माहिती व पुढील कार्यवाहीस सविनय सादर.

टीप : ज्या सभासदांना सभेची सूचना प्राप्त झाली नाही त्या सभासदानी या जाहिरातीलाच सभेचे निमंत्रण समजून सभेला हजर रहावे ही विनंती

"अशक्य काहीच नसते, केवळ आपली इच्छाशक्ती हवी."

संपादकीय

मंत्रालयात 'तोंडी राजवट'?

महाराष्ट्राच्या प्रशासनाचा कणा म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या मंत्रालयातच जर शासनाचे नियम पायदळी तुडवले जात असतील, तर सामान्य नागरिकाने न्याय आणि पारदर्शकतेची अपेक्षा तरी कोणाकडून करायची? मंत्रालयातील मंत्री कार्यालये आणि विविध विभागांमध्ये उसनीवारी, प्रतिनियुक्ती आणि मौखिक आदेशाच्या आधारे अधिकारी-कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्त्या करण्यात आल्याचे समोर आले आहे. या प्रकाराला लगाम घालण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाने २५ ऑगस्ट रोजी परिपत्रक काढले. नियमबाह्य नियुक्त्या रद्द करून संबंधित अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या मूळ विभागात पाठविण्याचे आदेश देण्यात आले. तरीही या आदेशाची अंमलबजावणी करण्यासाठी पुन्हा पुन्हा नोटिसा द्याव्या लागत असतील, तर हा प्रकार केवळ प्रशासकीय त्रुटी मानायचा की सत्तेच्या मर्जीचा उघड नमुना? मंत्रालयातील मंत्री कार्यालयांसाठी ९०४ पदे प्रतिनियुक्तीवर भरण्याची परवानगी असताना ५४९ पदे भरली गेली असून ३५५ पदे रिक्त आहेत, अशी माहिती समोर आली आहे. याच पार्श्वभूमीवर नियमबाह्य पद्धतीने अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना मौखिक आदेशाने मंत्री कार्यालयांत ठेवले जात असल्याचा मुद्दा गंभीर आहे. एका वृत्तानुसार, काही ठिकाणी मंजूर पदसंख्येपेक्षा अधिक कर्मचारी कार्यरत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे. प्रश्न असा आहे की, जेव्हा पदे मंजूर आहेत, भरतीची प्रक्रिया आहे, प्रतिनियुक्तीचे नियम आहेत, तर मग 'तोंडी आदेश' हा वेगळा दरवाजा कशासाठी उघडला जातो? सामान्य नागरिकाने सरकारी नोकरी मिळवण्यासाठी जाहिरात, परीक्षा, गुणवत्ता, आरक्षण, कागदपत्रे, पडताळणी अशा असंख्य टप्प्यांतून जावे; आणि दुसरीकडे सत्तेच्या जवळ असलेल्या व्यक्तींना केवळ मौखिक आदेशावर मंत्रालयात प्रवेश मिळावा, ही कोणती प्रशासन व्यवस्था? ही बाब केवळ काही अधिकारी-कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्त्यांची नाही. हा प्रशासकीय नैतिकतेचा प्रश्न आहे. शासनाचा प्रत्येक आदेश सर्वांसाठी समान असला पाहिजे. परिपत्रक काढणारे सरकारच जर त्याची अंमलबजावणी करताना राजकीय दबावापुढे झुकले, तर शासनाच्या आदेशाची किंमत काय उरते? विशेष म्हणजे, सामान्य प्रशासन विभागाने स्पष्ट केले आहे की, अशा पद्धतीने नियुक्त केलेल्या कर्मचाऱ्यांमुळे त्यांच्या मूळ विभागातील पदे रिक्त राहतात. डॉक्टर, लघुलेखक, शिक्षक, अभियंते यांसारख्या विविध संवर्गातील अधिकारी-कर्मचाऱ्यांनाही अशा प्रकारे मंत्रालयात आणले जात असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. परिणामी, एका कार्यालयातील मनुष्यबळाची कमतरता भरून काढताना दुसऱ्या विभागाचे कामकाज ठप्प होण्याचा धोका निर्माण होतो. याहून धक्कादायक बाब म्हणजे, मुख्यमंत्र्यांच्या मान्यतेशिवाय काही अधिकारी खासगी सचिव म्हणून काम करीत असल्याचेही समोर आले आहे. एखाद्या मंत्र्याच्या कार्यालयात कोण काम करणार, कोणाला कोणते अधिकार असतील आणि कोण सरकारी अधिकाऱ्यांना निर्देश देणार, यासाठी नियम असताना त्यांना बगल देणे म्हणजे प्रशासनाला व्यक्तिकेंद्री बनविणे होय. मंत्रालय हे कोणत्याही मंत्र्याचे वैयक्तिक कार्यालय नाही; ते महाराष्ट्राच्या जनतेच्या करातून चालणारे सार्वजनिक प्रशासनाचे केंद्र आहे. आता या प्रकरणात मंत्रिमंडळ बैठकीतच काही मंत्र्यांनी परिपत्रकाबाबत नाराजी व्यक्त केल्याचे वृत्त आहे. मंत्री कार्यालयात अधिकारी-कर्मचारी कमी पडत असल्याने नियुक्त्या रद्द करू नयेत, अशी भूमिका काही मंत्र्यांनी मांडल्याचे सांगितले जाते. मंत्र्यांना मनुष्यबळाची आवश्यकता असेल तर नियम बदलण्याची किंवा नियमांनुसार पदे भरण्याची मागणी करण्याचा पूर्ण अधिकार आहे. पण नियम अस्तित्वात असताना त्यांना वळसा घालून मर्जीतील अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना तोंडी आदेशावर आणणे हा उपाय होऊ शकत नाही. लोकशाहीमध्ये मंत्री हे राज्याचे मालक नसतात; ते जनतेने निवडलेल्या शासनव्यवस्थेचे प्रतिनिधी असतात. सरकारने आता केवळ परिपत्रक काढून थांबू नये. ३५५ रिक्त पदांवर कोण कोण कार्यरत आहे, कोणत्या आदेशाने कार्यरत आहे, कोणत्या मंत्र्याच्या कार्यालयात किती कर्मचारी आहेत, त्यांची मूळ पदे कोणती आहेत आणि त्यांना कोणते अधिकार देण्यात आले आहेत, याची संपूर्ण माहिती सार्वजनिक करावी. नियुक्त्यांची यादी संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करावी. नियमबाह्य नियुक्त्या आढळल्यास जबाबदारी निश्चित करावी. अन्यथा उद्या पुन्हा दुसरे परिपत्रक निघेल आणि पुन्हा त्याच पद्धतीने नियमांना केराची टोपली दाखवली जाईल. सरकारने १० सप्टेंबरपर्यंत अशा अधिकारी-कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या मूळ विभागात परत पाठविण्याचे निर्देश दिले आहेत. मूळ विभागात रुजू न झाल्यास वेतन थांबविण्याची आणि मंत्रालयीन प्रवेशाची सुविधा बंद करण्याची सूचनाही देण्यात आली आहे. ही कारवाई स्वागतार्ह आहे; पण खरी परीक्षा अंमलबजावणीची आहे. सरकारचा आदेश मंत्र्यांसाठीही तितकाच बंधनकारक आहे का, जितका तो सामान्य कर्मचाऱ्यासाठी आहे? याचे उत्तर कृतीतून मिळाले पाहिजे. महाराष्ट्राला 'विकसित महाराष्ट्र' बनवायचे असेल तर मंत्रालयात प्रथम नियमांचे राज्य प्रस्थापित करावे लागेल. 'माझा माणूस', 'माझे कार्यालय', 'माझा आदेश' या मानसिकतेतून प्रशासन बाहेर आले पाहिजे. कारण मंत्रालय हे कोणत्याही पक्षाचे किंवा मंत्र्याचे खासगी साम्राज्य नाही. ते १३ कोटी जनतेचे मंत्रालय आहे. तोंडी नियुक्त्यांचा खेळ बंद झाला पाहिजे. नियम कागदावर नव्हे, प्रत्यक्ष मंत्रालयात लागू झाले पाहिजेत. अन्यथा 'पारदर्शक प्रशासन' ही घोषणा केवळ भाषणापुरती आणि 'मर्जीचे प्रशासन' हीच खरी शासनपद्धती, असा जनतेचा समज होण्यास वेळ लागणार नाही. मग ते असेच होईल, नियम जनतेसाठी आणि मर्जी मंत्र्यांसाठी?●●

गायीसारखे पवित्र...?

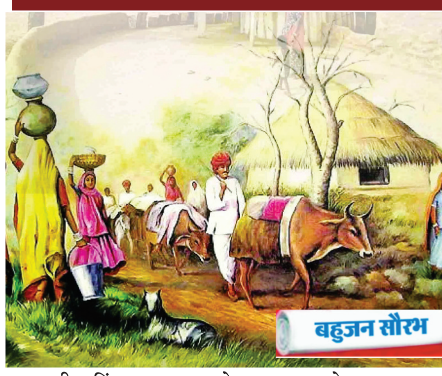

माह्य गाव वर्धा जिल्ह्यातलं एक खेडं; येळीकेळी. या नावाचं दुसरं कोणतंही गाव बहुदा अक्ख्या जगात नसन. आमच्या गावाले लागूनस एक धाम नद हाये. कोस भऱ्यावर अनखी एक नद तिले येऊन भेटते. मन्जे बोर नद आनं धाम नद या दोघीचा संगम. आमच्या लाहानपनी थो संडास का सौच्यालय मनते; थे बिल्कुलस नोहोते. मनून आमाले नदीवर जा लागे. नदीच्या काठावर भल्ला मोठ्ठा लंबाच्या लंबा खडक होता. मनजे अजूनई हाये. थ्या खडकावर सकाळी सकाळी आमी पोट्टे जाऊन बसत होतो. मोठे मानसं जरासे दूर जाऊन बसे. तिथं बसून गोष्टी खापलत खापलत आमचा विधी संपन्न झाला का थ्या नदीच्या पान्याजवळ जाऊन चांगली घासू घासू धून घेत होतो. थ्या वेळी नदी पवित्र असते का कशी; हे आमच्या कधीच मनात येत नोहोतं. आज बी येत नाई.

आमच्या गावातल्या ज्या कास्तकार लोकायकडं एखांदी गाय होती; थे लोकं आपली गाय थ्या खडकावर मोकाट सोडून देत होते. थ्या गायी आमच्या त्या सकाळच्या विधीत अडथळा आनत होत्या. आमचा पयला राऊंड ढर्रकन झाला का एखांदी गाय लगबगीनं आमच्या मांगं येत होती. आमाले तिथून ऊठून दुसरीकडं जाऊन बसा लागे. मंग तिच्याकडं तोंड करून बसत होतो व ती गरमागरम नास्त्यावर कशी मिटक्या मारते; थे पाहात होतो आनं 'गूमाता कोणाची होय बे'; असं एकमेकाले विचारत होतो. असे हे बालपण आज आठवण्याचे कारण म्हणजे; चेन्नईतील मद्रास उच्च न्यायालयातून 'न्यायालय ही काही पवित्र गाय नव्हे'; असे विधान वाचायला व ऐकायला मिळाले. मुख्य म्हणजे गाय हा प्राणी पवित्र असतो; याची आज तिव्रतेने जाणीव झाली आणि न्यायव्यवस्थेच्या पावित्र्याबद्धल ही प्रश्न निर्माण झाला. यातूनच कधी नव्हे तो आज पावित्र्य शब्दाबद्धल सुद्धा कुतूहल निर्माण झाले. बरे झाले की; याचे उत्तर सुद्धा न्यायाधिशांनीच देऊन टाकले. तरी पण गाय देखील पवित्र असू शकते; हा संभ्रम कायम आहे. नाही म्हणजे ज्याला स्पर्श करता येत नाही किंवा ज्यावर टीका करता येत नाही; अशी गोष्ट म्हणजे पावित्र्य; पण इथे भलतेच काही तरी वाचायला मिळाले. मद्रास उच्च न्यायालयाच्या या विधानाचा मुख्य अर्थ असा की, न्यायव्यवस्था टीकेच्या पलीकडे असू शकत नाही. न्यायाधीश किंवा न्यायव्यवस्थेकडून चुका होऊ शकतात, त्रुटी राहू शकतात आणि भ्रष्टाचाराचे प्रकारही घडू शकतात. त्यामुळे न्यायव्यवस्थेचा आदर असला पाहिजे; मात्र तिच्याबद्दल प्रश्न विचारण्याचे स्वातंत्र्यही असले पाहिजे. लोकशाहीत कोणतीही संस्था पवित्र मानून तिच्या कामकाजाची चिकित्सा बंद करता येत नाही. न्यायव्यवस्थेची खरी प्रतिष्ठा तिच्या पारदर्शकता, निष्पक्षता आणि उत्तरदायित्वातून निर्माण होते.

न्यायव्यवस्था ही समाजातील दुर्बल आणि पीडितांना न्याय देणारी महत्त्वाची यंत्रणा आहे. नागरिकांना कायद्याच्या आधारे सुरक्षितता आणि संरक्षण मिळावे, यासाठी तिची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची आहे. परंतु न्यायाधीश आणि कायदे सदोष असू शकतात, म्हणूनच पुनर्विलोकन, अपील आणि पुनर्तपासणीसारख्या तरतुदी अस्तित्वात आहेत. न्यायव्यवस्थेतील दोषांवर टीका करणे म्हणजे न्यायव्यवस्थेचा अवमान नव्हे; उलट, आवश्यक सुधारणा घडवून आणण्यासाठी ती प्रक्रिया महत्त्वाची आहे.

दि. २२-८-२६ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाचे माजी न्यायाधिश मा. अजय ओक यांचे नागपूरमध्ये या विषयावर भाषण झाले. न्यायव्यवस्था आणि लोकशाहीतील संस्थांचे उत्तरदायित्व यावर त्यांनी प्रकाश टाकण्याचा प्रयत्न केला. त्याचप्रमाणे प्रसिद्ध राजकीय विश्लेषक, लेखक आणि विचारवंत प्रा. डॉ. आनंद रंगनाथन यांनी सार्वजनिक क्षेत्रातील व्यक्तींवर होणारी टीका आणि कायद्याच्या अंमलबजावणीतील कथित दुहेरी भूमिका यावर प्रश्न उपस्थित केला. त्यांच्या विधानामुळे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, कायद्याचे राज्य आणि प्रशासनाची निष्पक्षता यावर चर्चा सुरू झाली.

भारतीय संविधानाच्या कलम १४ नुसार कायद्यासमोर सर्व समान आहेत. तसेच कलम १९(१)(अ) नागरिकांना विचार आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य देते. त्यामुळे सरकार, राजकीय नेते आणि त्यांच्या धोरणांवर टीका करण्याचा नागरिकांना अधिकार आहे. मात्र कलम १९(२) नुसार या स्वातंत्र्यावर वाजवी निर्बंधही आहेत. हिंसाचाराला चिथावणी देणारे किंवा कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण करणारे वक्तव्य कायद्याच्या चौकटीत तपासले जाऊ शकते. महत्त्वाचे म्हणजे ही कारवाई व्यक्तीचे पद, पक्ष किंवा राजकीय संबंध न पाहता समान निकषांवर झाली पाहिजे.

प्रशासन आणि पोलिसांनी कोणत्याही राजकीय दबावाला बळी न पडता निष्पक्षपणे काम करणे आवश्यक आहे. एखाद्या विधानावर कारवाई करताना त्याचा संदर्भ, भाषा, परिणाम आणि कायदा-सुव्यवस्थेवरील परिणाम यांचा विचार केला पाहिजे. केवळ राजकीय वैमनस्यातून अटक किंवा गुन्हा दाखल होणे लोकशाहीसाठी धोकादायक आहे. त्याचप्रमाणे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या नावाखाली हिंसाचाराला उत्तेजन देणाऱ्या वक्तव्यांचे समर्थनही करता येणार नाही. कायदा हा सत्ताधारी आणि विरोधक दोघांसाठी समान असला पाहिजे.

प्रा. डॉ. भीमराव गोटे
9822235029

लोकशाहीमध्ये रास्त टीका आणि गुन्हेगारी स्वरूपाची चिथावणी यातील फरक स्पष्ट असणे आवश्यक आहे. प्रशासनाने एखाद्यावर कारवाई करताना कोणत्या कायद्याखाली आणि कोणत्या कारणासाठी कारवाई केली, याचे स्पष्टीकरण दिले पाहिजे. पोलिसांनी राजकीय हस्तक्षेपापासून दूर राहून पुराव्यांच्या आधारे कारवाई केली पाहिजे. कारण कायद्याच्या अंमलबजावणीत पक्षपात जाणवला तर सामान्य नागरिकांचा प्रशासन आणि न्यायव्यवस्थेवरील विश्वास कमी होतो.

म्हणून न्यायव्यवस्थेला 'पवित्र' म्हणण्यापेक्षा तिला 'निष्पक्ष, पारदर्शक आणि उत्तरदायी' म्हणणे अधिक योग्य ठरेल. कोणत्याही संस्थेवर टीका करता येणे ही तिची कमजोरी नसून लोकशाहीची ताकद आहे. न्यायव्यवस्थेवरील विश्वास टिकवण्यासाठी टीका दाबण्यापेक्षा चुका मान्य करून सुधारणा करण्याची तयारी आवश्यक आहे. संविधानावर विश्वास ठेवतानाच संविधानिक संस्थांच्या कामकाजाची चिकित्सा करण्याचे स्वातंत्र्यही जपले पाहिजे. समान नागरी कायदा आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य हे दोन्ही मुद्दे सध्याच्या काळात भारतीय लोकशाहीसमोरील अत्यंत संवेदनशील आणि महत्त्वाचे आव्हान बनले आहेत. भारतीय राज्यघटनेने एका बाजूला नागरिकांना समानतेचा अधिकार दिला आहे; तर दुसऱ्या बाजूला वैयक्तिक स्वातंत्र्य आणि धार्मिक स्वायत्ततेचे संरक्षणही केले आहे. या दोन संकल्पनांमधील संघर्ष आणि लोकशाही पुढील आव्हान; हा एक कळीचा मुद्दा म्हणून समोर आला आहे. अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य आणि कायद्याचे राज्य; हे एकमेकांशी संघर्ष करणारे घटक नसून ते एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत; हे लक्षात घेणे आवश्यक आहे. कायदा जेव्हा सर्वांना समान न्याय देतो आणि राजकीय प्रभावापासून मुक्त होऊन काम करतो; तेव्हाच नागरिकांच्या अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याला खऱ्या अर्थाने संरक्षण मिळते आणि भारतीय लोकशाही खऱ्या अर्थाने मजबूत होते.

म्हणूनच मद्रास उच्च न्यायालयाच्या न्यायमूर्तींनी न्यायपालिका ही टिकेच्या पलीकडे नाही आणि न्यायव्यवस्थेत त्रुटी किंवा भ्रष्टाचार असू शकतो; असे मत नोंदवले आहे. ज्यावर टीका करता येत नाही; अशी कोणतीही व्यवस्था पवित्र असू शकत नाही. न्याय व्यवस्था तर मुळीच नाही. न्यायालयीन संस्थांची विश्वसनियता ही टिका दाबून ठेवण्याने नाही; तर पारदर्शकता आणि सुधारणांच्या मार्गाने टिकून राहते.●●

उपेक्षितांच्या कहाण्यांना विश्वव्यापी आवाज देणारी टोनी मॉरिसन...

अमेरिकन साहित्यविश्वात असे फार कमी लेखक-लेखिका होऊन गेले, ज्यांच्या लेखणीने केवळ साहित्यालाच नव्हे तर संपूर्ण समाजाच्या विचारप्रवाहाला नवी दिशा दिली. टोनी मॉरिसन हे नाव त्या मोजक्या नावांपैकी एक आहे. आपल्या संपूर्ण आयुष्यभर कृष्णवर्णीय समुदायावर होणाऱ्या अन्याय, अत्याचार आणि उपेक्षेला त्यांनी आपल्या लेखणीतून वाचा फोडली.

अमेरिकन इंग्रजी साहित्यात सर्वाधिक आदराने घेतले जाणारे नाव म्हणून टोनी मॉरिसन यांचा उल्लेख होतो. आपल्या प्रदीर्घ साहित्यिक कारकिर्दीत त्यांनी अकरा कादंबऱ्या, बालसाहित्य, नाटक आणि विपुल प्रमाणात लेख लिहून साहित्यातील जवळजवळ सगळे प्रकार समर्थपणे हाताळले. त्यांचे लेखन केवळ कथा सांगण्यापुरते मर्यादित नव्हते, तर ते एका संपूर्ण समुदायाच्या वेदनेचा, प्रतिकाराचा आणि अस्तित्वाच्या लढाईचा आरसा दस्तऐवज बनले.

संघर्षातून लेखिकेपर्यंत : टोनी मॉरिसन यांचा जन्म १८ फेब्रुवारी १९३१ रोजी अमेरिकेतील ओहायो राज्यातील लोरेन येथे झाला. त्यांचे मूळ नाव क्लोई अर्डेलिया वॉफर्ड होते. लहानपणापासूनच त्यांनी वर्णभेद आणि कृष्णवर्णीय लोकांवरील अन्याय जवळून पाहिला. त्यांच्या कुटुंबालाही या भेदभावाचा फटका बसला. त्या अवघ्या दोन वर्षांच्या असताना भाडे न भरल्यामुळे घरमालकाने त्यांचे घर कुटुंब आत असतानाच पेटवून दिले. या भीषण अनुभवातूनही कुटुंबाने हार मानली नाही.

वर्तमान

विकास मेश्राम
मो. 7875592800

त्यांच्या घरात वाचन, संगीत आणि लोककथांना विशेष महत्त्व होते. वडीलधारी मंडळी आफ्रिकन-अमेरिकन परंपरेतील कथा मुलांना सांगत. या वातावरणाने त्यांच्या मनात शब्द, कथा आणि संस्कृती यांच्याबद्दल खोल प्रेम निर्माण केले. पुढे याच अनुभवांचा त्यांच्या साहित्यावर मोठा प्रभाव पडला.

शिक्षण आणि लेखन : टोनी यांनी हॉवर्ड विद्यापीठातून मानव्यविद्येचे शिक्षण घेतले आणि त्यानंतर कॉर्नेल विद्यापीठातून पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले. शिक्षणानंतर त्यांनी अध्यापन क्षेत्रात काम केले. पुढे रँडम हाऊस या प्रसिद्ध प्रकाशन संस्थेत संपादिका म्हणून त्यांनी काम सुरू केले. या काळात त्यांनी अनेक कृष्णवर्णीय लेखकांच्या साहित्याला प्रकाशनाची संधी मिळवून दिली. विद्यापीठात असतानाच त्यांनी लेखन सुरू केले होते. त्यांची पहिली कादंबरी "द ब्लूएस्ट आय" प्रकाशित झाली, तेव्हा त्या एकोणचाळीस वर्षांच्या होत्या. सुरुवातीला या कादंबरीला फारशी प्रसिद्धी मिळाली नाही; मात्र नंतर विद्यापीठाच्या अभ्यासक्रमात तिचा समावेश झाल्याने तिची लोकप्रियता वाढली. त्यानंतर "सुला" आणि "साँग ऑफ सॉलोमन" या कादंबऱ्यांनी त्यांना अमेरिकन साहित्यविश्वात स्वतंत्र स्थान मिळवून दिले.

'बिलव्हड'ची ताकद : टोनी मॉरिसन यांची सर्वाधिक गाजलेली कादंबरी म्हणजे "बिलव्हड". गुलामगिरीच्या काळातील अमानवीय वास्तव, मातृत्वाची वेदना आणि स्वातंत्र्याची आस या कादंबरीत अत्यंत प्रभावीपणे मांडली आहे. १९८७ मध्ये प्रकाशित झालेल्या या कादंबरीला १९८८ मध्ये पुलित्झर पुरस्कार मिळाला. पुढे तिची गणना अमेरिकेतील अत्यंत महत्त्वाच्या कादंबऱ्यांमध्ये झाली. या कादंबरीवर चित्रपटही तयार करण्यात आला.

नोबेलचा सन्मान : १९९२ मध्ये त्यांची "जॅझ" ही कादंबरी आणि "प्लेइंग इन द डार्क" हे समीक्षात्मक पुस्तक प्रकाशित झाले. त्यानंतर १९९३ मध्ये टोनी मॉरिसन यांना साहित्यातील नोबेल पुरस्कार मिळाला. हा पुरस्कार मिळवणाऱ्या त्या पहिल्या आफ्रिकन-अमेरिकन कृष्णवर्णीय स्त्री ठरल्या.

नोबेल पुरस्कार स्वीकारताना त्यांनी भाषणात त्यांनी भाषेच्या सामर्थ्याविषयी प्रभावी विचार मांडले. ज्यांचा इतिहास, वेदना आणि अस्तित्व दुर्लक्षित केले जाते, त्यांच्यासाठी भाषा ही केवळ संवादाचे साधन नसून स्वतःची ओळख जपण्याचे शस्त्र आहे, हा त्यांच्या लेखनाचा मूल. ज्यांचा इतिहास दडपला गेला आहे, ज्यांचे अनुभव दुर्लक्षित झाले आहेत, त्यांच्या कथा सांगणे हे साहित्याचे महत्त्वाचे कर्तव्य आहे, असा संदेश त्यांच्या विचारांतून स्पष्टपणे जाणवतो.

उपेक्षितांचा आवाज : टोनी मॉरिसन यांच्या लेखनाचा केंद्रबिंदू कृष्णवर्णीय समुदाय आणि विशेषतः कृष्णवर्णीय स्त्रियांचे अनुभवविश्व होते. मात्र त्यांचे साहित्य केवळ एका समाजापुरते मर्यादित राहिले नाही. वर्णभेद, गुलामगिरी, गरिबी, स्त्री-अस्मिता, मातृत्व, हिंसा, प्रेम, स्मृती आणि मानवी प्रतिष्ठा यांसारखे सार्वत्रिक विषय त्यांनी अत्यंत ताकदीने हाताळले. नोबेल पुरस्कारानंतरही त्यांची लेखणी थांबली नाही. 'पॅराडाइज', 'लव्ह', 'अ मर्सी' आणि 'होम' यांसारख्या कादंबऱ्यांतून त्यांनी अमेरिकेच्या वेगवेगळ्या ऐतिहासिक टप्प्यांतील कृष्णवर्णीय अनुभवांचा शोध घेतला. गुलामगिरीपूर्व काळापासून आधुनिक अमेरिकेपर्यंतचा सामाजिक प्रवास त्यांच्या साहित्यामध्ये प्रतिबिंबित होतो.

सन्मान आणि वारसा : २००० साली त्यांना नॅशनल ह्युमॅनिटीज मेडल मिळाले. २०१२ साली राष्ट्राध्यक्ष बराक ओबामा यांनी त्यांना 'प्रेसिडेन्शियल मेडल ऑफ फ्रीडम' या अमेरिकेतील सर्वोच्च नागरी सन्मानाने गौरविले. त्यांच्या साहित्यिक योगदानाबरोबरच उपेक्षित आणि शोषित जनतेचा आवाज जगासमोर आणण्याच्या कार्याचीही या सन्मानातून दखल घेण्यात आली.

५ ऑगस्ट २०१९ रोजी न्यूयॉर्कमध्ये वयाच्या ८८व्या वर्षी टोनी मॉरिसन यांचे निधन झाले. मात्र त्यांचे साहित्य आजही जिवंत आहे. जगभरातील विद्यापीठांमध्ये त्यांच्या कादंबऱ्यांचा अभ्यास केला जातो. नव्या पिढीतील लेखक त्यांच्या साहित्यिक शैलीतून प्रेरणा घेतात. त्यांनी दाखवून दिले की इतिहासाच्या कडेला ढकलल्या गेलेल्या माणसांच्या कथा योग्य संवेदनशीलतेने सांगितल्या, तर त्या संपूर्ण मानवजातीच्या कथा बनतात. आजही जगभरातील विद्यापीठांमध्ये त्यांच्या कादंबऱ्यांचा अभ्यास केला जातो, नव्या पिढीतील लेखक त्यांच्या शैलीतून प्रेरणा घेतात. अशा या महान साहित्यिकेला विनम्र अभिवादन.●●

ज्यांना कोहिनूर हिरा गवसला, त्यांना दगड धोंडे आकर्षित करू शकत नाही!

सत्पुरुष दूर असूनही प्रकाशित होतात. भगवंताचा महाश्रावक अनाथपिंडक श्रेष्ठीची मुलगी चुलसुभद्रा हिचा विवाह उग्र नगरवासी उग्र श्रेष्ठीच्या मुलाबरोबर झाला. अनाथपिंडक आणि उग्र श्रेष्ठी हे बालपणापासूनचे मित्र होते. दोघांचेही शिक्षण एकाच गुरूच्या मार्गदर्शनाखाली झाले होते. कालांतराने दोघांनाही अपत्ये झाली आणि मुलामुलींचे विवाह योग्य वयात करून देण्यात आले. मात्र उग्रसेठ मिथ्यादृष्टीचा होता. तो पाखंडी साधूंचा आदर करीत असे. धम्मापेक्षा चमत्कारांवर त्याची श्रद्धा होती. मदारी, जादूगार, तथाकथित चमत्कारी आणि ढोंगी लोकांचा त्याच्या घरी सन्मान होत असे. अशा लोकांना चुलसुभद्राने प्रणाम करावा, अशी त्याची अपेक्षा होती. परंतु ती सम्यकदृष्टीची तरुणी त्या तथाकथित साधूंना प्रणाम करीत नसे. ज्यांनी बुद्धांच्या चरणी आपला माथा झुकविला, त्यांना इतर ठिकाणी माथा टेकवणे कठीण जाते आणि यात काही आश्चर्य नाही. कारण ज्यांना कोहिनूर हिरा गवसला आहे, त्यांना दगडधोंड्यांचे आकर्षण उरत नाही.

चुलसुभद्रेचा हा व्यवहार तिच्या सासऱ्याला, सासूला आणि पतीला त्रासदायक वाटू लागला. संपूर्ण परिवार त्या पाखंडी साधूंच्या प्रभावाखाली होता. त्यामुळे त्यांच्या अहंकाराला धक्का बसत होता. एके दिवशी चुलसुभद्रा त्या साधूंना पाखंडी म्हणू लागली, तेव्हा उग्रसेठचा संयम सुटला. तो क्रोधाने म्हणाला, "तू आमच्या साधूंचा नेहमी अनादर करतेस, त्यांची निंदा करतेस आणि बुद्ध व त्यांच्या भिक्षूंची प्रशंसा करतेस. तर बोलाव आपल्या बुद्धांना आणि त्या भिक्षूंना. आम्हीही पाहू, त्यांच्यात कोणती सिद्धी, ऋद्धी किंवा चमत्कार आहे ते!" सुभद्राने सासऱ्याचे शब्द ऐकले आणि जेतवनाकडे तोंड करून पंचांग प्रणाम केला. ती म्हणाली, "भंते! उद्यासाठी पाचशे भिक्षूंसह माझे भोजनदान स्वीकारावे. मला आपण विसरलात तर नाही ना? माझा आवाज आपणापर्यंत पोहोचतो ना? मी आहे सुभद्रा!" असे म्हणून तिने आठ मुठी जुहीची फुले आकाशात फेकली. तिचा सासरा आणि संपूर्ण परिवार तिच्या या कृतीवर हसू लागला. जेतवन तेथून खूप दूर होते. ते उपहासाने म्हणाले, "जर फुलेच तिथे पोहोचू शकत नाहीत, तर तुझा संदेश कसा पोहोचणार?" मात्र चुलसुभद्राने त्यांच्या उपहासाकडे लक्ष दिले नाही. भगवान बुद्ध आणि पाचशे भिक्षूंच्या स्वागताची व भोजनाची तयारी तिने पूर्ण श्रद्धेने सुरू केली. इकडे जेतवनात भगवान बुद्ध धम्मासनावर बसून भिक्षूंना उपदेश देत होते. प्रवचन देता देता ते क्षणभर थांबले आणि म्हणाले, "भिक्षूंनो! तुम्हाला जुहीच्या फुलांचा सुगंध येत आहे ना?" असे म्हणत त्यांनी उग्रनगरच्या दिशेने दृष्टी फिरवली. तेव्हा अनाथपिंडक श्रेष्ठी उभे राहून म्हणाले, "भंते! उद्यासाठी माझे भोजन स्वीकारावे." भगवान म्हणाले, "गृहपती! उद्यासाठी मी तुझी कन्या चुलसुभद्राने केलेले आमंत्रण स्वीकारले आहे. तिने जुहीच्या फुलांच्या सुगंधासह माझ्या पाचशे भिक्षूंना आमंत्रित केले आहे." हे ऐकून अनाथपिंडक श्रेष्ठी आश्चर्यचकित झाले. ते म्हणाले, "भंते! माझी मुलगी तर येथून कित्येक मैल दूर आहे. तिने आपल्याला कसे आमंत्रित केले?" तेव्हा भगवान बुद्ध म्हणाले, "गृहपती, दूर राहूनही सत्पुरुष समोर उभे असल्यासारखे प्रकाशित होतात. श्रद्धा हा मोठा सेतू आहे. ती वेळ आणि अंतराची सर्व बंधने दूर करते. अंधश्रद्धाळू जवळ असूनही दूर असतो; श्रद्धावान दूर असूनही जवळ असतो." अनाथपिंडक श्रेष्ठी हे बुद्धांचे अत्यंत महत्त्वाचे श्रावक होते. त्यांचे पूर्वीचे नाव सुदत्त होते. ते अत्यंत दानी असल्यामुळे लोक त्यांना 'अनाथपिंडक' म्हणत. ते अनाथांचे नाथ होते. जेतवनाची भूमीही त्यांनी बुद्धांना दान केली होती. चुलसुभद्राला लहानपणापासूनच बुद्धांचा सहवास लाभला होता. त्यामुळे बुद्धांच्या शिकवणीची खोल छाप तिच्या मनावर पडली होती.

दुसऱ्या दिवशी भगवान बुद्ध पाचशे भिक्षुसंघासोबत लांबचा प्रवास करून उग्रनगरात पोहोचले. चुलसुभद्रेचे आमंत्रण होते, त्यामुळे तो प्रवास करणे आवश्यक होते. प्रेम जेव्हा आवाज देते, तेव्हा अंतर कितीही असले तरी त्या हाकेला प्रतिसाद द्यावाच लागतो. भगवंतांचे तेथे पोहोचणे हाच मिथ्यादृष्टी लोकांसाठी मोठा संदेश होता. भोजनानंतर भगवान बुद्धांनी धम्मोपदेश केला. उग्रसेठ आणि त्यांचा परिवार बुद्धांचे विचार ऐकून भारावून गेला. सत्य जेव्हा साक्षात समोर उभे राहते, तेव्हा मिथ्यादृष्टी आणि अंधश्रद्धा नाहीशी होऊन सम्यकदृष्टीकडे वळल्याशिवाय राहात नाही. सत्याला स्वतःचे समर्थन करण्यासाठी ऋद्धी-सिद्धी किंवा चमत्कारांची गरज नसते. सत्य स्वतःच पर्याप्त असते; चमत्कारांची गरज असते ती असत्याला.

कालपासून सुभद्राने धावपट करून सर्व व्यवस्था चोक करून ठेवली होती. तिला पक्का विश्वास होता की भगवान माझ्या घरी निश्चितच येतील हा तिला विश्वास होताच. सन्मानपूर्वक त्यांची व्यवस्था करून भोजनदान देण्यात आले. भोजनानंतर धम्मोपदेश देण्यात आला.

तथागताची सत्यगाथा

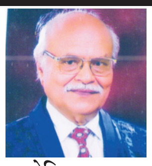

देविदास राऊत
(बौद्धाचार्य)
मो. 8668238330

धम्मोपदेश ऐकल्यानंतर उग्रसेठ आणि संपूर्ण परिवार अगदी भारावून गेला आणि सत्य जेव्हा साक्षात समोर उभे राहते तेव्हा मिथ्यादृष्टीवरून अंधश्रद्धा नाहीशी होऊन सम्यक दृष्टीकडे वळल्याशिवाय कशी राहील? एका श्रद्धावान मुलीच्या हृदयातून निघालेली आमंत्रणाची हाक बुद्धाच्या हृदयापर्यंत जाऊन भिडली या सर्वांनीच तिच्या परिवाराला मोहित करून टाकले आणि सर्व परिवार धम्मोपदेशना ऐकूण बुद्धाचा शिष्य झाला. धम्म स्वीकारला. त्यांनी सुभद्रा ही सरळ आणि शीलवान मुलगी होती म्हणूनच बुद्धांनी तिला संत असे म्हटले आहे. म्हणून जेतवनापासून ती कितीही दूर असली. संत कितीही दूर असेल तरी हिमालयासारखे प्रकाशित होतात. असे भगवंतांनी म्हटले आहे. फक्त श्रद्धेचे द्वार उघडे असण्याची गरज आहे असे बुद्ध म्हणतात.●●

उबुंटू शाळेत शिक्षणाची नवी वाट

कुतूहलातून कौशल्याकडे

शाळा म्हणजे केवळ पुस्तकी ज्ञान देणारे ठिकाण नव्हे, तर विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाचे मंदिर असावे," या विचाराची प्रचिती यवतमाळ येथील उबुंटू शाळेला भेट दिल्यानंतर आली. काल या शाळेला भेट देण्याचा योग आला. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष माननीय श्री. खांदवे सर, उपाध्यक्ष श्री. संभाजी राणे, युवा शिक्षण तज्ञ व कार्यकारी संचालक अनुप यादव सर, मुख्याध्यापिका मॅडम, यांच्यासह शाळेतील शिक्षक व विद्यार्थी उपस्थित होते. अनुप यादव सर यांनी अत्यंत आत्मीयतेने आणि बारकाईने शाळेतील विविध उपक्रमांची माहिती दिली. विशेष म्हणजे, एका विद्यार्थ्याने आमच्यासोबत संपूर्ण शाळेत फिरून विविध उपक्रमांची माहिती दिली. आजच्या शिक्षण व्यवस्थेत विद्यार्थी पुस्तकांमधील माहिती आत्मसात करतात; मात्र व्यवहारज्ञान, निसर्गज्ञान आणि प्रत्यक्ष अनुभवाची कमतरता जाणवते. भुईमुगाच्या शेंगा जमिनीखाली लागतात की झाडाला, याची माहिती नसणाऱ्या विद्यार्थ्यांची उदाहरणे याच वास्तवाची जाणीव करून देतात. या पार्श्वभूमीवर उबुंटू शाळेचा प्रयोग आशादायी वाटतो.

एक एकरात साकारलेले ज्ञानवन : सुमारे एक एकर जागेत जवळपास १५० प्रकारच्या फळझाडांची लागवड करण्यात आली आहे. एकाच फळाच्या विविध प्रजातीही येथे पाहायला मिळतात. विद्यार्थी केवळ झाडे ओळखत नाहीत, तर त्यांची नावे, फळांचा हंगाम आणि विविध प्रजाती यांची माहितीही आत्मविश्वासाने सांगतात. त्यामुळे पुस्तकातील धडा प्रत्यक्ष निसर्गाच्या सान्निध्यात शिकण्याची संधी विद्यार्थ्यांना मिळते.

शरीरशास्त्र आणि औषधी वनस्पती : शाळेतील बॉटनिकल गार्डन हे आणखी एक वैशिष्ट्य आहे. मानवी शरीरातील विविध अवयवांच्या संकल्पनेवर आधारित स्वतंत्र भाग तयार करून त्या-त्या अवयवांसाठी उपयुक्त औषधी वनस्पतींची लागवड करण्यात आली आहे. विद्यार्थी वनस्पतींची नावे आणि त्यांच्या उपयोगांची माहिती सांगतात. त्यामुळे जीवशास्त्र, पर्यावरण आणि आयुर्वेद यांचा प्रत्यक्ष अनुभव देणारी ही खुली प्रयोगशाळाच वाटते.

खेळातून व्यक्तिमत्त्व विकास : बॅडमिंटन, टेबल टेनिस, टेनिस, फुटबॉल आणि क्रिकेटसह विविध खेळांच्या सुविधा शाळेत आहेत. शाळा दुपारी तीन वाजता सुटते; तरी अनेक विद्यार्थी प्रवेश परीक्षेची तयारी किंवा खेळाचा सराव करण्यासाठी सायंकाळपर्यंत शाळेत थांबतात. त्यामुळे शाळा ही केवळ अभ्यासाची जागा न राहता विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचे केंद्र बनली आहे.

तंत्रज्ञान आणि 'करून शिकणे' : एकविसाव्या शतकातील तंत्रज्ञानाशी विद्यार्थ्यांची ओळख व्हावी म्हणून येथे रोबोटिक्स आणि थ्रीडी प्रिंटरसारख्या आधुनिक साधनांचा वापर केला जातो. विद्यार्थी विविध वस्तू स्वतः तयार करतात. तसेच सायकली आणि इलेक्ट्रॉनिक वस्तू उघडून त्यांची रचना समजून घेण्याचा आणि पुन्हा जोडण्याचा प्रयत्न करतात. त्यामुळे 'करून शिकणे' ही पद्धत त्यांच्या शिक्षणाचा महत्त्वाचा भाग बनली आहे.

सोलर ड्रायरमधून उद्योजकतेचा धडा : विद्यार्थ्यांनी स्वतः तयार केलेल्या सोलर ड्रायरवर मोरिंगा, तेजपत्ता, गवती चहा यांसारख्या वनस्पतींवर प्रक्रिया केली जाते. त्यानंतर विद्यार्थी पॅकिंग करून विक्रीही करतात. या छोट्या उपक्रमातून विज्ञान, पर्यावरण, प्रक्रिया, पॅकेजिंग, बाजारपेठ, गणित आणि व्यवहारज्ञान यांचा प्रत्यक्ष अनुभव मिळतो.

कलेतून अर्थशास्त्र : क्ले, माती आणि पीओपीच्या साहाय्याने विद्यार्थी विविध मूर्ती तयार करतात. या कलाकृती प्रदर्शनांमध्ये विक्रीसाठी नेल्या जातात. त्यामुळे कलागुणांना वाव मिळतानाच खर्च, किंमत, विक्री आणि नफा यांचे प्राथमिक ज्ञानही मिळते. गणित हा केवळ वहीतील विषय न राहता जीवनातील व्यवहाराशी जोडला जातो.

निसर्गपूरक पेनची अनोखी भेट : शाळेतून निरोप घेताना विद्यार्थ्यांनी आम्हाला स्वतः तयार केलेली डायरी आणि पेन भेट दिले. या पेनच्या टोकाला बीज ठेवण्यात आले आहे. वापरून झाल्यानंतर ते मातीत टाकल्यास त्याचे विघटन होऊन त्यापासून खत तयार होईल आणि त्यातील बीजापासून झाड उगवेल, अशी संकल्पना आहे. एका पेनपासून कचरा नव्हे, तर झाड निर्माण व्हावे, ही कल्पना विद्यार्थ्यांच्या सर्जनशीलतेची आणि पर्यावरणविषयक जाणिवेची सुंदर साक्ष आहे.

रवी मानव
मो. 97673 99317

पाच तास कसे गेले कळलेच नाही!

शाळेला भेट देताना सुरुवातीला साधारण एक तास पाहणी करण्याचा विचार होता. मात्र विविध उपक्रम पाहता पाहता तब्बल पाच तास कसे निघून गेले, हे समजलेच नाही. यावेळी माझ्यासोबत गुरुकुलचे व्यवस्थापक सुधीर निस्ताने आणि लोकेश मेश्राम उपस्थित होते. उबुंटू शाळेतून बाहेर पडताना एक विचार मनात ठामपणे उमटला. शिक्षण म्हणजे फक्त परीक्षेत गुण मिळवणे नव्हे; शिक्षण म्हणजे जीवन जगण्यासाठी आवश्यक ज्ञान, कौशल्य, कुतूहल, सर्जनशीलता, व्यवहारज्ञान, विज्ञाननिष्ठा आणि संवेदनशीलता विकसित करणे. उबुंटू शाळेने या विचाराला प्रत्यक्ष कृतीची जोड दिली आहे. शिक्षकांची मेहनत, शाळा व्यवस्थापनाची दृष्टी आणि अनुप यादव सरांसारख्या कल्पक व्यक्तींचे नेतृत्व यामुळे या परिसराचे एका सुंदर ज्ञाननंदनवनात रूपांतर झाले आहे. आजच्या विद्यार्थ्यांच्या हातात पुस्तकासोबत माती आहे, प्रयोगासोबत तंत्रज्ञान आहे, खेळासोबत शिस्त आहे, कलेसोबत व्यवहारज्ञान आहे आणि शिक्षणासोबत जीवनाचा प्रत्यक्ष अनुभव आहे. ही केवळ एक शाळा नाही; उद्याचा जबाबदार, सक्षम, स्वावलंबी आणि संवेदनशील नागरिक घडविणारी शिक्षणाची प्रयोगशाळा आहे. उबुंटू शाळेतील हा प्रयोग पाहिल्यानंतर मनात एकच भावना निर्माण झाली, ही शिक्षणक्रांती उद्याच्या भारताच्या भविष्याची नांदी आहे.●●

09 September 2026 page 03_Layout 1 08-09-2026 05:29 PM Page 1

नेपाळचा कहर आणि माझी सहल एक आठवण

नेपाळमध्ये झालेला विध्वंस पाहिला आणि मला २०१३ सालची आठवण झाली. १६ आणि १७ जून २०१३ रोजी केदारनाथ येथे झालेल्या महाप्रलयाने मोठ्या प्रमाणात विध्वंस झाला होता. हजारो लोक मृत्युमुखी पडले, अनेक जण मलब्याखाली दबले. आज नेपाळमधील विध्वंसाची दृश्ये पाहताना त्या काळातील आठवणी पुन्हा ताज्या झाल्या. त्यावेळी आम्ही एकूण १८ कुटुंबीय काश्मीरहून परतीच्या प्रवासात होतो. प्रवासात असल्यामुळे वर्तमानपत्र वाचण्याची किंवा दूरदर्शनवरील बातम्या पाहण्याची संधी नव्हती. त्यावेळी फेसबुक, यूट्यूब यांसारख्या माध्यमांचा आजइतका प्रसारही झाला नव्हता. त्यामुळे केदारनाथमध्ये नेमके काय घडले आहे, याची आम्हाला कल्पनाच नव्हती. मात्र १७ जूनला अचानक अनेकांचे मला फोन येऊ लागले. 'तुम्ही ठीक आहात ना? कुठे आहात? काही मदत लागते का?' अशा विचारणा होऊ लागल्या. मला काहीच समजत नव्हते की सगळे अशी चौकशी का करीत आहेत. नंतर कळले की केदारनाथमध्ये महापूर आणि प्रचंड विध्वंस झाला आहे. त्यानंतर मला जाणवले की आपल्या सहलीबाबत अनेकजण किती चिंतेत होते. आज नेपाळमधील विध्वंस पाहताना त्या आठवणी पुन्हा डोळ्यांसमोर उभ्या राहिल्या. मला आजही आठवतो तो ५ जून २०१३ चा दिवस. पहाटे तीन वाजता कन्याकुमारी एक्स्प्रेसने जम्मू-काश्मीर आणि बौद्ध संस्कृतीने समृद्ध असलेल्या लेह-लडाखच्या प्रवासाला सुरुवात केली. प्रचंड उष्णता आणि त्यात स्लीपरचे तिकीट असल्याने दिल्लीपर्यंतचा प्रवास अक्षरशः उकळून काढणारा होता. दिल्ली पार केल्यानंतर मात्र वातावरणात गारवा जाणवू लागला. सुमारे ३५-३६ तासांच्या प्रवासानंतर आम्ही जम्मूला पोहोचलो.

आम्ही १८ जणांचा कुटुंबीयांचा समूह असल्यामुळे पुढील प्रवासासाठी छोटी बस घेतली. जम्मूहून काश्मीरकडे निघाल्यानंतर डोंगर, नद्या, दऱ्या आणि उंच पर्वतरांगांचे निसर्गरम्य दृश्य पाहत प्रवास सुरू झाला.

सर्वप्रथम आम्ही कटरा येथील वैष्णोदेवी मंदिराकडे गेलो. सायंकाळी सात वाजता प्रवास सुरू केला. मंदिर जवळ असल्यासारखे वाटत असले तरी नागमोडी व चढणीच्या मार्गामुळे तेथे पोहोचायला मध्यरात्र उलटली. मात्र संपूर्ण मार्गावर दुकाने, रेस्टॉरंट आणि भाविकांची वर्दळ सुरू असल्याने प्रवासात अडचण आली नाही. सकाळी ११ ते १२च्या सुमारास आम्ही लॉजवर परतलो. विश्रांती घेतल्यानंतर दुसऱ्या दिवशी काश्मीरकडे प्रयाण केले. काश्मीरमध्ये डल सरोवरातील बोटिंगचा आनंद घेतला. दोन दिवस काश्मीरमध्ये थांबल्यानंतर लेह-लडाखकडे निघालो. अंतर साधारण ३०० ते ३५० किलोमीटर असले तरी डोंगराळ रस्त्यांमुळे दोन दिवस लागत होते. बर्फाच्छादित पर्वत, अरुंद रस्ते, खोल दऱ्या आणि नागमोडी वळणे यामुळे हा प्रवास रोमांचकारी होता. सोनमर्ग परिसरातील बर्फाच्छादित प्रदेशाने तर मन मोहून घेतले. चारही बाजूंना पांढराशुभ्र बर्फ आणि उंच झाडे पाहताना काश्मीरला 'भारताचे स्वर्ग' का म्हणतात, याचा प्रत्यय आला. मात्र कारगिलच्या मार्गावर आमच्या प्रवासात अनपेक्षित अडथळा आला. मोठा हिमखंड रस्त्यावर कोसळल्याने वाहतूक ठप्प झाली. अनेक बसगाड्या तेथे अडकल्या. जवळच बीएसएफचे कॅम्प होते.

दीपक मेंढे
मो.9226116909

रस्ता मोकळा होण्यासाठी दोन-तीन दिवस लागू शकतात, असे सांगण्यात आले. त्यामुळे अनेक गाड्या परत गेल्या. आमचा चालक नवीन असल्याने आणि रात्रीचा अंधार असल्याने अरुंद डोंगराळ रस्त्यावरून मागे जाण्याचे त्याने टाळले. त्यामुळे बसमध्येच रात्र काढण्याचा निर्णय घेतला. सोबत लहान मुले होती. अन्न आणि पाण्याची अडचण निर्माण झाली. पिण्यासाठी हिम वितळवून पाण्याची व्यवस्था केली. त्याचवेळी मुंबईहून आलेल्या काही शिक्षकांची बस तेथे थांबली होती. त्यांच्याकडे तांदूळ होता.●●

जयंती 2 ची जयंती

रविवार दि. 6 सप्टेंबर 2026. जयंती 2 या चित्रपटाचा खास शो (स्पेशल प्रीमियर) पाहण्याचा योग आला आणि अडीच तासाचा खुर्चीवर खिळवून ठेवणारा जो प्रवास चंद्रपुर पासुन सुरू झाला ते पुणे, मुंबई सारख्या शहरापर्यंत. प्रेक्षागृहातुन बाहेर पडलो तो अगदी आनंदाने. प्रेक्षक ज्या उत्साहाने प्रसार माध्यमां समोर आपले विचार मांडत होते, आनंद व्यक्त करीत होते ते पाहुन लेखक दिग्दर्शक शैलेश नरवाडे यांचे कौतुक करावे तितके थोडेच व जयंती 2 ची आज खऱ्या अर्थाने जयंती साजरी झाली. चित्रपटाचा विषय आरक्षण जो आजही तितकाच ज्वलंत, जितका जातीव्यवस्थेचा! हजारो वर्षांपासून ते आजतागायत ज्यांचा पाष नवनव्या रूपाने ९५ टक्यांचे गळे आवळतो आहे. कधी सरकारी जावयी म्हणून तर आज उपवर्गीय या नावाने. इथे हिशेब टक्केवारीचाच, ५ टक्यांनी ब्राम्हणी वर्चस्वापासून ते आज ews च्या माध्यमातून १००%. टक्के आरक्षण लाटले, ते ही बेमालूमपणे कोणताही संघर्ष न करता. ज्यांनी संघर्ष केला,

करीत आहेत त्यांच्या ताटात मात्र अर्धीच भाकरी. चित्रपटाच्या माध्यमातून कलावंताच्या सहाय्याने अत्यंत प्रभावीपणे आरक्षणाची गरज निर्भीडपणे सडेतोड, हातचे राखून न ठेवता लेखक, दिग्दर्शक शैलेश नरवाडेंनी मांडताना बाजी मारली. जाती व्यवस्था मोडून काढण्यासाठी तथागत गौतम बुद्ध ते सर्व जाती धर्मातील संत. तुकाराम महाराज ते शाहु छत्रपती ते जगातील सर्वांग सुंदर जनसामान्यांच्या जगण्याची हमी देणाऱ संविधान बहाल करणारे विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्यापर्यंतचे विचार मांडण्याचे धनुष्य लिलया पेलले आहे.

कलावंताची निवड, त्यांचे पेहराव, कपड्यांची रंगसंगती, रंगभूषा कथानकाला धरुन छायाचित्रण, साजेसे पार्श्वसंगीत, मोजकी गाणी सर्व भट्टी छान जमली. कोणतेही कंटाळवाणे प्रसंग नाहीत, भडकपणा नाही आणि पुढे काय याची उत्सुकता, उत्कंठा दिग्दर्शकाने कायम राखली. चित्रपट पुढे सरकताना मध्यांतर सोडला तर प्रेक्षकांना खुर्चीवर कुस बदलण्याची उसंत दिग्दर्शकाने दिली नाही. खरच कसब आहे. सर्व कलावंताचा उत्कृष्ट अभिनय ही जमेची बाजू अर्थात क्षणाक्षणाला दिग्दर्शक आपली छाप सोडतो. आता प्रश्न असा आहे की पुन्हा टक्केवारी. कोणता वर्ग ह्या चित्रपटाला गर्दी करेल? पंधरा टक्के ? साढे सात टक्के कि सत्तावीस टक्के? आणि दहा टक्के बिना संघर्षवाले त्यांचा विचारच नको. वैचारिक पातळीवरचे आणि बौद्धिक पातळीवरचे आणि कुंपणावरचे हे ही विचाराधीन आहेतच. सरतेशेवटी जबाबदारी आहे ती आंबेडकरी वर्गावऱ कारण मुद्दा आहे आरक्षण, जातीव्यवस्था, सतत पदोपदी होणारी मानहानी, हिन लेखणे, दडपशाही, अन्याय, अत्याचार. चित्रपटात शोषितांचे प्रतीक पायल मरकाम आहे. तर प्रस्थापित शोषणकर्ता मनोहरराव आहे आणि हे या देशात ठायीठायी अनुभवण्यासाठी जातीच्या उतरंडीत जन्म घेणे भाग आहे. इथे जातीची पाळेमुळे आणखी घट्ट कशी होतील यावर जास्त संशोधने होतात, चंद्रापलीकडे जाण्यासाठी नाही. चित्रपट पहात असता एक प्रसंग खटकतो 'तो इथे कसा?' आणि क्षणात पुढे एका कलावंताच्या तोंडी हेच वाक्य येते. तो इथे कसा? लेखक दिग्दर्शक शैलेश नरवाडे यांच्या कलाकृतीस सलाम आणि या चित्रपटाच्या यशस्वीतेसाठी मनापासून खुप खुप हार्दिक शुभेच्छा.●●

दिलीप लेहगावकर
मो. 98903 06616

अनंतायन

ॲड. अनंत खेळकर
मो. 9370061677

सुरूंग

राष्ट्रीय अध्यक्षांच्या'
बालेकिल्ल्याला
हे भगदाड कसे पडले ?
प्रश्न पडला 'कमळापती'ला
हे नेमके कसे घडले ?
कुत्र्या, मांजराला
निवडून आणणारे
म्हणे नेते आमचे प्रविण
आम्हाला केले भूईसपाट ?
हे आमच्यासाठी 'नवीन'
जेन झी चा ईरादा
खरंच यंदा पक्का दिसला
जंतर मंतरच्या भूकंपाचा
बांकीपुरला धक्का बसला
मावशी म्हणाली पेंद्या
बघ अवस्था झाली काय ?
अहंकाराचे एक दिवस होतात
खाली मुंडके,
वर पाय ●●

असफलता शेवट नसते, तर यशाकडे नेणारी पायरी असते...

अपयश हे कायमचे नसते, यशही अंतिम नसते; म्हणून तुमच्या विजयाचा इतिहास घडेपर्यंत प्रयत्नांची वाट कधीही सोडू नका. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मानवी जीवनात यश आणि अपयश ही एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. कोणत्याही क्षेत्रात मोठे यश मिळविणाऱ्या व्यक्तीच्या आयुष्यात संघर्ष, अडचणी आणि अपयशाचा काळ आलेलाच असतो. मात्र त्या व्यक्तीचे वैशिष्ट्य हे असते की, ती व्यक्ती अपयशाने खचत नाही; उलट त्यातून नवी ऊर्जा घेऊन पुन्हा उभी राहते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे वरील विचार आजच्या विद्यार्थ्यांसाठी, युवकांसाठी आणि प्रत्येक नागरिकासाठी मार्गदर्शक दीपस्तंभ आहेत.

विद्यार्थी दशा ही घडण्याची आणि शिकण्याची वेळ असते. परीक्षेत अपेक्षित गुण मिळाले नाहीत, स्पर्धा परीक्षेत अपयश आले किंवा एखाद्या क्षेत्रात मागे पडलो म्हणून जीवन संपत नाही. अपयश हे आपल्यातील कमतरता दाखवणारे आरसे असते. त्या चुका सुधारून पुन्हा प्रयत्न करणारा विद्यार्थीच भविष्यात यशस्वी होतो. म्हणूनच अपयशाला घाबरण्याऐवजी त्यातून शिकण्याची वृत्ती विद्यार्थ्यांनी जोपासली पाहिजे. सामाजिक जीवनातही अनेक अडचणी येतात. समाज परिवर्तनासाठी काम करणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीला विरोध, टीका आणि संघर्षाचा सामना करावा लागतो. पण ज्यांच्या मनात समाजहिताची तळमळ असते, ते संकटांवर मात करून पुढे जातात. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी स्वतः आयुष्यभर अन्याय, विषमता आणि सामाजिक बहिष्काराचा सामना केला. तरीही त्यांनी हार मानली नाही. शिक्षण, संघटन आणि संघर्षाच्या बळावर त्यांनी इतिहास

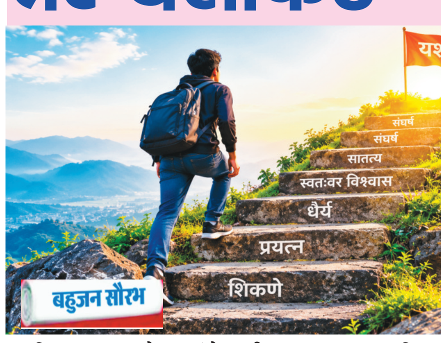

घडविला. त्यामुळे त्यांचे जीवनच प्रयत्न, चिकाटी आणि आत्मविश्वासाचा महान आदर्श आहे. आजच्या काळात अनेक युवक त्वरित यशाच्या अपेक्षेने काम करतात. अपेक्षित परिणाम न मिळाल्यास निराश होतात. परंतु इतिहास घडविणारे लोक एका दिवसात तयार होत नाहीत. त्यामागे अनेक वर्षांची मेहनत, सातत्य आणि जिद्द दडलेली असते. यश हे नशिबाने नव्हे, तर अखंड प्रयत्नांनी मिळते. म्हणूनच प्रत्येकाने स्वतःवर विश्वास ठेवून ध्येयाकडे वाटचाल केली पाहिजे. नागरिक म्हणूनही आपली जबाबदारी मोठी आहे. देश, समाज आणि लोकशाही मजबूत करण्यासाठी जागरूक, कर्तव्यदक्ष आणि सकारात्मक नागरिक बनणे आवश्यक आहे. कोणतीही चांगली गोष्ट एका दिवसात घडत नाही. सातत्यपूर्ण प्रयत्न, प्रामाणिकपणा आणि सामाजिक बांधिलकी यांच्या जोरावरच प्रगतीचा मार्ग तयार होतो. आज गरज आहे ती हार न मानण्याची. अपयश आले तरी निराश न होता पुन्हा उभे राहण्याची. कारण अपयश हे अंतिम सत्य नसते आणि यशही कायमचे नसते. सतत शिकणे, प्रयत्न करणे आणि पुढे जात राहणे हाच प्रगतीचा मंत्र आहे. जे लोक संकटांसमोर झुकत नाहीत, तेच इतिहास निर्माण करतात. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांचा खरा अर्थ हाच आहे की, ध्येय निश्चित करा, संघर्षाला सामोरे जा, अपयशातून शिका आणि विजय मिळेपर्यंत प्रयत्नांची पराकाष्ठा करा. कारण इतिहास हा भाग्यवानांचा नव्हे, तर जिद्दी आणि कष्टाळू लोकांचा लिहिला जातो.●●

प्रमोद जांभूळकर
मो. 9823969097

डीजे वाले भाऊ आता थांब जरा...?

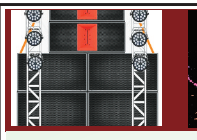

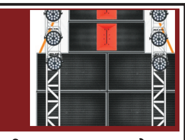

वाचकांचे आभार! दैनिक बहुजन सौरभ मध्ये 'डीजे बंदीः समान नियम, समान कारवाई' या लेखाच्या अनुषंगाने समाज मनाचा कल जाणून घेण्याचे आवाहन केले होते या आवाहनाला प्रतिसाद देत दैनिक बहुजन सौरभ कडे बऱ्याच लोकांनी आपल्या भावना व्यक्त केले आहे यापैकी काही लोकांची मते प्रातिनिधीक स्वरूपात देत आहोत. सर्व वाचकांचे मनापासून धन्यवाद! संपादक

सामान्य नागरिकांच्या त्रासाचाही विचार व्हावा...

धार्मिक उत्सव पारंपरिक पद्धतीने व मोठ्या आनंदाने आणि जल्लोशाने साजरे करण्यात यावे. परन्तु सामान्य नागरिकाला कुठल्याही प्रकारचा त्रास होणार नाही. त्यांच्या आरोग्यावर परिणाम होणार नाही अश्या सौम्या आवाजामधे, पारम्परिक तबला, ढोलकी, ताल, हलगी, अशा वाद्याचा वापर करुन सर्व उत्सव साजरे करण्यात यावे. परन्तु डीजे, बीम लाइट यावर पूर्णपणे बंदी लावण्यात यावी आणि पारम्परिक रितीला चालना देऊन ग्रामीण भागातील व शहरी भागातील लोकांच्या कलेला वाव देण्यात यावा.

-सदाशिव चव्हाण
अध्यक्ष मागासवर्गीय माध्यमिक शिक्षक संघटना, नागपूर

नियम आणि नागरिकांची सुरक्षा लक्षात असू द्यावी!

धार्मिक उत्सव साजरा झाला पाहिजे यात दुमत नाही. पण हे करत असताना एक भारतीय नागरिक म्हणून आपली सुद्धा जिम्मेदारी आहे की आपल्या या उत्सवाचा त्रास कोणालाही होता कामा नये आणि समाजात तेढ निर्माण होऊ नये त्याची जिम्मेदारी सुद्धा उत्सव कमिटीचीच असते आणि DJ चे नियम सुद्धा सगळ्यासाठी सारखेच आहे, त्यामुळे नियम मोडणाऱ्यावरती कडक कारवाई होणे सुद्धा आवश्यक आहे. आपले सगळे उत्सव आपण आनंदात आणि जल्लोषात साजरे करूया.

-धम्मानंद मनवर
जिल्हा संयोजक, युवा ग्रॅज्युएट फॉर्म नागपूर.

प्रचंड ध्वनी प्रदूषणामुळे मानवी आरोग्याला धोका!

प्रचंड ध्वनी प्रदूषणामुळे मानवी आरोग्याला धोका! डिजे साउंड सिस्टममुळे मानवी आरोग्यावर घातक परीणाम होतात. पशु पक्ष्यांवर कर्णकर्कश आवाजामुळे सामाजिक वातावरणावर असर होतो, वरीष्ठ नागरिक, लहान बालकांवरती सुद्धा यामुळे नुकसान होते हे सिद्ध झाले आहे, यामुळे पारंपरिक वाद्यांना, कलागुणांना धार्मिक कार्यक्रमात परवानगी द्यावी, सुप्रीम कोर्टाच्या नियमांचे पालन करून डिजे साऊंड सिस्टीम वरती शासनाने नियंत्रण घालावे. जेणेकरुन सामान्य नागरिकांना या त्रासापासून मुक्तता मिळेल.

-अनिल बाजाईत
संस्थापक अध्यक्ष, श्री संताजी तेली समाज संघटना नागपूर महाराष्ट्र.

मोठा गाजावाजा केल्यानेच उद्देश साध्य होतो काय?!

धार्मिक उत्सव आता एक मूळ उद्देशासोबत एक प्रकारचे इव्हेंट बनले आहेत. जर नागरिकांना याचा त्रास होत नसता तर राज्यभर या विरोधात धार्मिक उत्सवाला मानणारे नागरिक आंदोलनात उतरले असते काय? शासनाला, पोलीस प्रशिक्षणाला याची दखल घ्यावी लागली याचा अर्थ आयोजकांचे ही कुठेतरी चुकत आहे. शेवटी धार्मिक कार्यक्रम आयोजन करणाऱ्यांना ही आपल्याच मानणाऱ्या अनुयायांना पुढे सामोरे जावे लागणार आहे. आयोजकांनी देखील दोन्ही बाजंचा विचार करून शासन-प्रशासन सोबत बसून जनतेला होणारा त्रास यावर मध्यम मार्ग काढावा.

-प्रा. सुभाष खाकसे
कार्याध्यक्ष अखिल भारतीय चेतना मंच नागपूर.

उत्सवा दरम्यान डीजे आणि बिम लाइटिंग लावण्याची गरज काय?

या सुविधा धार्मिक गरजेत येत नसून उत्सवाच्या सादरीकरणाचे आधुनिक साधन आहे. त्यामुळे त्यांचा वापर हा श्रद्धेचा अनिवार्य भाग मानता येत नाही. कायद्याच्या दृष्टीनेही ध्वनिवर्धक/DJ वापरण्यावर काही अटी आहेत. ध्वनी प्रदूषणाचे दुष्परिणाम लक्षात घेता त्यावर सामान्यतः निर्बंध आवशक आहेत. DJ आणि अतितीव्र प्रकाशयोजना नसल्यामुळे कार्यक्रमाचा धार्मिक आशय अधिक केंद्रस्थानी राहू शकतो. "उत्सवावर बंदी नको; पण ध्वनी व प्रकाश प्रदूषणावर नियमबद्ध नियंत्रण हवे. नियम सर्व धर्मांना आणि सर्व उत्सवांना समान असावेत.

- डॉ. अंजली एस. वानखडे
एकवीरा देवी शिक्षण महाविद्यालय, वर्धा

डीजेचे दुष्परिणाम

डीजेच्या प्रचंड कर्ण कर्कश आवाजाने नागरिक, रुग्ण, यांच्या आरोग्यावर होणारे दुष्परिणाम लक्षात घेता पोलिसांच्या या निर्णयावर गंभीरपणे विचार करणे गरजेचे आहे. सत्ताधाऱ्यांमध्ये या विषयावर दुमत दिसणे हे देखील चिंताजनक आहे. आपल्या सोयीने कायद्याचा वापर करणे चुकीचे आहे. आनंद उत्सव संपन्न करावा. पण तो शांती आणि आरोग्याची किंमत देऊन योग्य वाटत नाही.

-विजय थुल
माजी मुख्याध्यापक व सामाजिक कार्यकर्ते नागपूर.

युवकांचा आनंद हिरावला जाईल, व्यवसाय अडचणीत येईल पण --!

भारतामधील धार्मिक उत्सव हा आस्थेचा, संस्कृती आणि सामाजिक ऐक्याचे प्रतीक आहे. तिथे डीजे किंवा बिम लाइटिंगची शिवाय पारंपरिक वाद्यांच्या गजरात उत्सव अधिक शिस्तबद्ध पद्धतीने साजरा करू शकतो. डीजेच्या पाबंदीमुळे ध्वनिप्रदूषण, प्रकाशप्रदूषण आणि ज्येष्ठांना होणारा त्रास तसेच अपघातांचा धोका कमी होतो. मात्र युवा वर्गाचा उत्साह काही प्रमाणात हिरमुसला जातो आणि संबंधित व्यवसायिकांना आर्थिक फटका बसतो. दोन्ही बाजूने विचार केला तर शासनाने स्पष्ट आणि कठोर नियमावली लागू करावी, पण त्यासोबतच इतर जाती धर्माच्या उत्सवाचे पावित्र्य जपत परंपरेला प्राधान्य दिले पाहिजे.

- डॉ. रवींद्र तिरपुडे
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय दीक्षाभूमी नागपूर.

संस्कृती जपा, अंधानुकरण टाळा!

भारतीय संस्कृतीत परंपरागत वाद्ये वाजवून सण उत्सव साजरा करण्याची प्रथा, परंपरा आहे. मात्र राजकीय चढाओढीत पाश्चिमात्य अंधानुकरण होऊ लागले आहे. डी.जे. व लेजर लाईट बीम मुळे मानवी आरोग्य, पक्षी, प्राणिमात्र व पर्यावरणावर विपरीत परिणाम होत असल्याचे वास्तव सगळ्यांना कळते पण काही तरी वेगळे करण्याचा नादात धांगड धिंगाणा घालत उत्सवाला गालबोट लावण्याचा प्रयत्न सुरू आहे. काही लोक त्यात जाती धर्म आणत आहेत. जसे पतंग उडवताना चायनिज मांज्यावर बंदी घातली आहे तशीच बंदी डी.जे. व लेजर लाईट बीम वर कायमस्वरूपी बंदी घालण्यात यावी त्यासाठी शासनाने कायद्यात तरतूद करावी.

-शरद भांडारकर
राज्य सरचीटणीस,
महाराष्ट्र नवनिर्माण शिक्षक - शिक्षकेत्तर सेना, नागपूर

सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचे पालन व्हावे

धार्मिक स्वातंत्र्य हा प्रत्येक नागरिकाचा घटनात्मक अधिकार आहे. मात्र, हा अधिकार सार्वजनिक शांतता, आरोग्य आणि कायद्याच्या चौकटीतच वापरला गेला पाहिजे. शासनाने कोणत्याही धर्माबाबत भेदभाव न करता समान नियम लागू करावेत. धार्मिक उत्सव हा श्रद्धा आणि परंपरेचा विषय आहे; त्यामुळे अनावश्यक निर्बंध योग्य ठरणार नाहीत. त्याचवेळी प्रत्येक अधिकारासोबत कायद्याचे पालन ही नागरिकांची जबाबदारी आहे. डीजेवर संपूर्ण बंदी हा उपाय नसून, सर्वोच्च न्यायालयाच्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार ध्वनीमर्यादा, वेळेचे निर्बंध आणि आवश्यक परवानगीच्या अधीन नियमन करणे हाच संविधानसंगत, न्याय्य आणि संतुलित मार्ग आहे.

- ॲड. प्रीती फडके - साखरे
हिंगणा

समानतेचा पुरस्कार करणारा लेख

डीजे बंदीवरील लेख अत्यंत प्रासंगिक, लोकहितवादी आणि समानतेचा पुरस्कार करणारा आहे. डीजेच्या वापराबाबत नियम असतील तर ते सर्वांसाठी समान असले पाहिजेत, ही भूमिका त्यांनी प्रभावीपणे मांडली आहे. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम २१ अंतर्गत शांततेत जगण्याचा आणि निरोगी पर्यावरणाचा अधिकार प्रत्येक नागरिकाला आहे. मात्र, धार्मिक भावना आणि अंधश्रद्धेच्या नावाखाली अनेकदा ध्वनिप्रदूषणाच्या नियमांकडे दुर्लक्ष केले जाते. न्यायालयांनी वेळोवेळी ध्वनिप्रदूषणाबाबत कठोर निर्देश दिले आहेत. रात्री १० ते सकाळी ६ या वेळेत लाऊडस्पीकर, डीजे आणि ध्वनिवर्धकांच्या वापरावर निर्बंध आहेत. तरीही अनेक ठिकाणी नियमांची सर्रास पायमल्ली होते. ध्वनिप्रदूषणाचा परिणाम केवळ माणसांच्या आरोग्यावरच नव्हे, तर पक्षी, प्राणी आणि पर्यावरणावरही होतो. त्यामुळे डीजेच्या वापराबाबत कायद्याची कठोर आणि भेदभावरहित अंमलबजावणी होणे आवश्यक आहे.

- श्रीराम बनसोड

डीजेच्या वापरावर कठोर निर्बंध असणे आवश्यक

'डीजे बंदी : समान नियम, समान कारवाई!' या लेखातून अत्यंत योग्य आणि संतुलित विचार मांडले आहेत. डीजेच्या कर्णकर्कश आवाजामुळे ज्येष्ठ नागरिक, विद्यार्थी, लहान मुले, रुग्ण तसेच सामान्य नागरिकांना मोठा त्रास सहन करावा लागतो. त्यामुळे नागरी वस्त्या, रस्ते आणि रहिवासी परिसरात डीजेच्या वापरावर कठोर निर्बंध असणे आवश्यक आहे. मात्र, डीजे व्यवसायावर पूर्णपणे बंदी घातल्यास त्यावर अवलंबून असलेल्या व्यावसायिक आणि कामगारांचे आर्थिक नुकसान होऊ शकते. त्यामुळे पूर्ण बंदीऐवजी सुवर्णमध्याचा मार्ग स्वीकारणे अधिक व्यवहार्य ठरेल. नागरी वस्तीपासून दूर असलेल्या मैदानांमध्ये किंवा प्रशासनाने निश्चित केलेल्या ठिकाणी आवश्यक परवानगी घेऊन, निर्धारित ध्वनीमर्यादेचे पालन करून डीजेला परवानगी देता येईल. त्यामुळे नागरिकांचे आरोग्य व शांतता अबाधित राहतील आणि डीजे व्यावसायिकांचेही नुकसान होणार नाही. नागरिकांचे हित आणि उपजीविकेचा प्रश्न यांचा समतोल साधणे आवश्यक आहे. या महत्त्वाच्या विषयावर संतुलित भूमिका मांडल्याबद्दल प्रा. राजूरकर यांचे अभिनंदन.

- अनिल वैद्य
माजी न्यायधीश

भेदभाव न करता समान नियम लागू करावेत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपल्याला दिलेल्या बुद्ध धम्माचा मुख्य आधार मध्यम मार्ग आहे. कोणतीही गोष्ट अतिरेकाने केल्यास त्याचे दुष्परिणाम होतात. त्यामुळे डीजेवर पूर्णपणे बंदी घालण्याऐवजी नियमांच्या चौकटीत त्याचा वापर करण्याचा मार्ग स्वीकारणे योग्य ठरेल. डीजे निर्धारित आवाजाच्या मर्यादेतच वाजवावा. नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्या डीजे ऑपरेटर आणि आयोजकांवर मोठा दंड तसेच कठोर कारवाई झाली पाहिजे. डीजेमुळे होणाऱ्या ध्वनिप्रदूषणामुळे आरोग्य आणि पर्यावरणावरील दुष्परिणाम समाजाला समजावून सांगण्यासाठी जनजागृती करणेही गरजेचे आहे. पोलिसांनी कायद्याची अंमलबजावणी काटेकोरपणे आणि सर्वांसाठी समान पद्धतीने करावी. अनेकदा श्रीमंत आणि राजकीय प्रभाव असलेल्या व्यक्तींच्या बाबतीत कारवाई शिथिल, तर सामान्य नागरिकांवर कठोर कारवाई होत असल्याची भावना आहे. त्यामुळे प्रशासनाने भेदभाव न करता समान नियम लागू करावेत. डीजे व्यवसायाशी संबंधित लोकांची उपजीविका लक्षात घेऊन कमी आवाजात, नियमांचे पालन करून सार्वजनिक कार्यक्रम घेण्याची व्यवस्था करावी.

- नरेश डी. मेश्राम
दीक्षित नगर, नागपूर

उत्सवांना विधायक दिशा द्यावी

भारत हा उत्सवप्रिय देश आहे. संत-महापुरुषांच्या जयंती-पुण्यतिथी, यात्रा-जत्रा आणि विविध सामाजिक उत्सव ही आपल्या संस्कृतीची वैशिष्ट्ये आहेत. मात्र, उत्सवांचा मूळ उद्देश प्रबोधन, बंधुभाव आणि सामाजिक एकोपा वाढवणे हा होता, हे आपण विसरत चाललो आहोत. आज धार्मिक तसेच सामाजिक कार्यक्रमांमध्ये डीजे आणि ढोलताशांचा कर्कश आवाज वाढत आहे. याचा सर्वाधिक त्रास लहान मुले, ज्येष्ठ नागरिक, रुग्ण, गर्भवती महिला आणि विद्यार्थ्यांना होतो. लग्नसमारंभ, वाढदिवस आणि इतर कौटुंबिक कार्यक्रमांमध्येही ध्वनिप्रदूषण वाढले आहे. उत्सव श्रद्धेचे माध्यम असावेत की केवळ मनोरंजनाचे, याचा विचार करण्याची वेळ आली आहे. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांनी उत्सवांच्या माध्यमातून समाजप्रबोधन, राष्ट्रभक्ती आणि सामाजिक जबाबदारी वाढविण्याचा संदेश दिला होता. सार्वजनिक उत्सवांमध्ये होणारा अनावश्यक खर्च, ध्वनिप्रदूषण आणि दिखावा टाळून प्रबोधनात्मक कार्यक्रम घेणे आवश्यक आहे. तरुणांनी या विषयावर गांभीर्याने विचार करावा आणि उत्सवांना विधायक दिशा द्यावी.

- ज्ञानेश्वर दुर्गादास रक्षक

लहान मुलांवर त्याचा गंभीर परिणाम

आवाज वाढव डीजे, तुला आईची शपथ हाय!" या मानसिकतेमुळे सण, उत्सव, लग्नसमारंभ आणि विविध सामाजिक कार्यक्रमांमध्ये ध्वनिप्रदूषण दिवसेंदिवस वाढत आहे. कर्णकर्कश आवाजामुळे कानांवर ताण येतो, डोकेदुखी वाढते आणि मानसिक शांतता भंग पावते. वृद्ध, आजारी व्यक्ती, गर्भवती महिला आणि लहान मुलांवर त्याचा गंभीर परिणाम होऊ शकतो. कष्टकरी नागरिकांच्या विश्रांतीची आणि झोपेचीही यामुळे हानी होते. ध्वनिप्रदूषणाचा परिणाम केवळ मानवी आरोग्यावर होत नाही, तर पक्षी, प्राणी आणि पर्यावरणावरही होतो. कायदा, पर्यावरण आणि नागरिकांच्या हक्कांविषयी संवेदनशीलता निर्माण होणे आवश्यक आहे. श्रद्धेच्या नावाखाली अंधभक्ती आणि उन्माद वाढवून संविधानिक मूल्यांची पायमल्ली होऊ नये. स्वच्छता अभियानाप्रमाणे ध्वनिप्रदूषणाविरुद्धही वर्षभर जनजागृती झाली पाहिजे. उत्सव आनंदाचे असावेत; मात्र त्यातून दुसऱ्यांच्या आरोग्याला आणि शांततेला धोका निर्माण होऊ नये. सामाजिक जबाबदारीची जाणीव ठेवून डीजेचा आवाज मर्यादित ठेवणे हीच खरी संवेदनशीलता आहे.

- ऋषिकांत लोखंडे

कारवाईही समान पद्धतीने झाली पाहिजे.

डीजे बंदी आणि ध्वनीमर्यादेबाबत प्रा. संध्या राजूरकर यांनी मांडलेले विचार अत्यंत योग्य आहेत. कागदावर कायदे असले, तरी त्यांची समान आणि प्रभावी अंमलबजावणी होत नसेल तर सामान्य नागरिकांना त्याचा त्रास सहन करावा लागतो. ध्वनीप्रदूषण नियंत्रणासाठी कायदेशीर नियम अस्तित्वात असून, रात्रीच्या वेळेत ध्वनिक्षेपक आणि डीजेच्या वापरावर निर्बंध आहेत. निवासी, वाणिज्यिक आणि शांतता क्षेत्रांसाठी ध्वनीची स्वतंत्र मर्यादा निश्चित करण्यात आली आहे. शाळा, रुग्णालये आणि न्यायालयांच्या परिसरात विशेष काळजी घेणे आवश्यक आहे. उत्सवांच्या नावाखाली नियम धाब्यावर बसवता कामा नयेत. मात्र प्रत्यक्षात राजकीय, सामाजिक किंवा आर्थिक प्रभावामुळे कारवाईत भेदभाव होत असल्याची नागरिकांची भावना आहे. त्यामुळे नियम सर्वांसाठी समान असावेत आणि कारवाईही समान पद्धतीने झाली पाहिजे. लग्नसमारंभ, धार्मिक उत्सव आणि सार्वजनिक कार्यक्रमांमध्ये ध्वनीमर्यादेचे पालन करण्यासाठी प्रशासनाने कठोर पावले उचलावीत. लहान मुले, ज्येष्ठ नागरिक आणि आजारी व्यक्तींच्या आरोग्याचा विचार करून समाजानेही जबाबदारीने वागणे गरजेचे आहे.

- डॉ. नामदेव मेश्राम

09 Sept. 2026 page 04_Layout 1 08-09-2026 07:21 PM Page 1

UK व्हिसा अडचणीवर तातडीने उपाययोजनेची मागणी

"मूळ प्रश्नाचा सर्वोत्तम उपाय केंद्र–राज्य समन्वयातून व्हिसाची अडचण सोडविणे हा आह. मात्र तोपर्यंत FD आधारित कर्जासारखी पर्यायी व्यवस्था करून त्यावरील अतिरिक्त व्याजाचा भार शासनाने उचलावा."

नागपूर : महाराष्ट्र शासनाच्या परदेशी शिष्यवृत्ती योजनांतर्गत UK मधील विद्यापीठांत प्रवेश मिळवलेल्या विद्यार्थ्यांना व्हिसा मिळण्यात अडचणी येत असून काही विद्यार्थ्यांचे व्हिसा नाकारल्याची प्रकरणे समोर आली आहेत. विद्यापीठांचे सत्र सुरू झाल्याने विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष धोक्यात येण्याची शक्यता आहे.

'द प्लॅटफॉर्म'ने मुख्यमंत्री, मुख्य सचिव तसेच सामाजिक न्याय, आदिवासी विकास, अल्पसंख्याक विकास, इतर मागास बहुजन कल्याण आणि उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांकडे तातडीने हस्तक्षेप करण्याची मागणी केली आहे.

केंद्र–राज्य समन्वय प्रथम पर्याय : महाराष्ट्र शासनाने केंद्र शासनाशी उच्चस्तरीय समन्वय साधून UKच्या संबंधित अधिकृत यंत्रणेसमोर राज्य शासनाच्या आर्थिक प्रायोजकत्वाचा प्रश्न मांडावा. हा कायमस्वरूपी उपाय ठरू शकतो.

थेट निधी हस्तांतरणावर मर्यादा : शिष्यवृत्तीची रक्कम विद्यार्थ्यांच्या खात्यात नव्याने जमा केल्यास UK व्हिसाच्या आर्थिक पुराव्यासाठी लागू असलेल्या २८ दिवसांच्या अटीमुळे विद्यार्थ्यांना आणखी प्रतीक्षा करावी लागू शकते.

FD आधारित कर्जाचा पर्याय : शासनाने मंजूर शिष्यवृत्तीची रक्कम उपलब्ध करून त्याची Fixed Deposit करून त्यावर Loan Against FD देण्याची व्यवस्था करता येईल का, याची तातडीने व्यवहार्यता तपासावी. याबाबत बँकर्स व बँक व्यवस्थापकांशी चर्चा **झाल्याचे संस्थेने सांगितले.**

व्याजाचा भार शासनाने घ्यावा : प्रशासकीय अडचणीमुळे विद्यार्थ्यांना कर्ज घ्यावे लागल्यास त्यावरील अतिरिक्त व्याज विद्यार्थ्यांवर टाकू नये. शासनाने तो खर्च उचलावा किंवा त्याची प्रतिपूर्ती करावी.

विशेष शासन-समर्थित कर्जव्यवस्था : FD कर्ज शक्य नसल्यास Bank of Maharashtra किंवा अन्य पात्र बँकांच्या माध्यमातून शिष्यवृत्तीधारकांसाठी विशेष कर्ज सुविधा सुरू करण्याचा पर्याय तपासावा. शासनाला कायदेशीरदृष्ट्या शक्य असल्यास Co-applicant किंवा Guarantor म्हणून सहभागी करण्याचीही व्यवहार्यता पाहावी.

दोन्ही प्रक्रिया समांतर सुरू ठेवाव्यात : केंद्र–राज्य समन्वयातून व्हिसाचा मूळ प्रश्न सोडविण्यासोबतच पर्यायी बँकिंग व्यवस्था तातडीने तयार करावी, अशी मागणी आहे.

शिष्यवृत्ती रद्द करू नये : व्हिसाच्या विलंबामुळे विद्यार्थी वेळेत UKला पोहोचू शकले नाहीत तर त्यांची उपस्थिती, वर्ग, परीक्षा किंवा निकालावर परिणाम होऊ शकतो. विद्यार्थ्यांची चूक नसल्याने केवळ या कारणामुळे शिष्यवृत्ती रोखू किंवा रद्द करू नये.

मुख्यमंत्री व मुख्य सचिवांच्या स्तरावर सर्व संबंधित विभागांची संयुक्त बैठक घेऊन कालबद्ध आणि एकसमान निर्णय घ्यावा, अशी मागणी 'द प्लॅटफॉर्म'ने केली आहे.

SIR च्या दुसऱ्या टप्प्याबाबत उत्तर नागपुरात जनजागृती

नागपूर : मतदार यादीच्या विशेष सखोल पुनरीक्षणाच्या (SIR) दुसऱ्या टप्प्याबाबत नागरिकांमध्ये जनजागृती निर्माण करण्यासाठी नॉर्थ नागपूर सिनीयर सिटीझन फोरम, नॉर्थ नागपूर महिला फोरम आणि युवा ग्रॅज्युएट फोरम यांच्या संयुक्त विद्यमाने रविवारी (दि. ६) नॉर्थ नागपूर सिनीयर सिटीझन फोरमच्या इंदोरा येथील कार्यालयात जनजागृती व मार्गदर्शन कार्यक्रम घेण्यात आला. कार्यक्रमाची रूपरेषा व उद्देश फोरम चे नरेश साखरे यांनी स्पष्ट करून उत्तर नागपूरच्या अंदाजे १६५००० हजार मतदारानी प्रक्रिया पूर्ण केली नसल्याची गंभीर बाब निदर्शनास आणून दिल्याने भविष्यात उत्तर नागपूर हे आरक्षित मतदारसंघ राहणार किंवा नाही याची शंका उपस्थित करून मतदार यादीतील नाव तपासून हक्काचे मत सुरक्षित ठेवण्याचे आवाहन करण्यात आले.

महाराष्ट्राच्या SIR प्रक्रियेत ३१ ऑगस्ट २०२६ रोजी प्रारूप मतदार याद्या प्रसिद्ध करण्यात आल्या असून नागरिकांना आपले नाव तपासण्याचे तसेच आवश्यक असल्यास दावा, हरकत किंवा दुरुस्ती करण्याची संधी देण्यात आली आहे. या कार्यक्रमात संविधान जागर अभियान टीमचे सरोज हुमणे, चित्तरंजन चौरे, सुधीर सोनटक्के, यांच्या उपस्थितीत स्वप्निल फुसे यांनी नागरिकांना SIR प्रक्रियेची माहिती देत मतदार यादीतील आपले नाव तपासण्याचे, नावात किंवा तपशीलात काही त्रुटी असल्यास योग्य ती कार्यवाही करण्याचे मार्गदर्शन केले. विशेषतः मतदार यादीतून नाव वगळले जाणे, नावावर आक्षेप घेण्यात येणे किंवा नाव मतदार यादीत आढळून न येणे यासारख्या परिस्थितीत नागरिकांनी घाबरून न जाता उपलब्ध प्रक्रियेचा वापर करून आपला मताधिकार सुरक्षित ठेवावा, असे आवाहन करण्यात आले.

"मतदार यादीत नाव आहे, असे गृहीत न धरता प्रत्येकाने आपले नाव स्वतः तपासावे. नावात काही त्रुटी असल्यास वेळेत दावा किंवा दुरुस्ती करावी," असा संदेश व अत्यंत उपयुक्त माहिती यावेळी देण्यात आला.

कार्यक्रमात नागपूर पदवीधर मतदार संघाचे उमेदवार सुमेध बौद्ध गडपायले आणि नागपूर विद्यापीठाचे सिनेट सदस्य राहुल हनवते उपस्थित होते तर युवा ग्रॅज्युएट फोरमचे विक्रम बोरकर, रोहिनी दहिवले, सोनु जवादे, प्रितम लोणारे, रोशन जांभुळकर, स्नेहा डोंगरे, सचिन डोंगरे आणि सिनिअर सिटिझन फोरमचे रमेश गायकवाड, अॅड. मोरेश्वर मंडपे, नरेश कोटांगले, विवेक निमगडे तथा अनेक मान्यवर ज्येष्ठ नागरिक, महिला तसेच युवकांचा उत्स्फूर्त सहभाग होता. उपस्थितांनी SIR प्रक्रियेबाबत आपल्या शंकांचे निरसन करून घेतले. नागरिकांमध्ये मतदार हक्काबाबत जागरूकता निर्माण करण्यासाठी अशा प्रकारचे उपक्रम सातत्याने राबविण्याचा निर्धार यावेळी व्यक्त करण्यात आला.

युवा ग्रॅज्युएट फोरमचे धम्मा मनवर यांनी उत्तर नागपूरच्या सामान्य नागरिकांना मतदार यादीत नाव तपासणी पासून इतर अनेक समस्यांचे निवारण करण्यासाठी फोरमचे कार्यालय रोज दुपारी तीन ते सांयकाळी सात वाजेपर्यंत सुरु राहणार असल्याचे स्पष्ट करून नागरिकांनी त्यांच्या लाभ घ्यावा असे आवाहन करून कार्यक्रमाचा समारोप केला.

कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेकरीता श्याम सनकाळे, अश्विन बोरकर, लक्ष्मीकांत कठाणे, नरेश उके, मोतीलाल नाईक, महिला फोरमच्या उषा उके, दिपा सुखदेवे, उषा जंगम आणि युवा फोरमच्या पल्लवी आटे यांनी परिश्रम घेतले.

महत्वाचे

जागरूक पोलीस हरेश काळसेकर यांचे अभिनंदन

नागपूर : गोधनी येथील पिण्याच्या पाणी शुद्धीकरण विभागात झालेली अचानक क्लोरीन वायू गळती वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक हरेश काळसेकर यांच्या तत्परतेमुळे वेळेत आटोक्यात आली असून, एक मोठा अनर्थ टळला आहे. मानकापूर पोलीस स्टेशनचे वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक हरेश काळसेकर यांनी घटनेचे गांभीर्य ओळखून तातडीने संपूर्ण आपत्कालीन यंत्रणा कामी लावली आणि परिस्थिती नियंत्रणात आणली. या वायू गळतीमुळे काही कामगारांना आणि परिसरातील नागरिकांना श्वास घेण्यास त्रास होऊ लागला होता. काळसेकरनी कसलाही विलंब न लावता बाधित नागरिक व कामगारांना तातडीने उपचारासाठी रुग्णालयात दाखल केले. त्यांच्या या सतर्कतेमुळे आणि प्रसंगावधानामुळे अनेकांचे प्राण वाचले. त्यांच्या या कौतुकास्पद कामगिरीबद्दल लुंबिनी बुद्धविहार व लुंबिनी नगर सेवा समिती, मानकापूर यांच्यावतीने हरेश काळसेकरांचा पुष्पगुच्छ देऊन विशेष सत्कार करण्यात आला. त्यांचे मनापासून अभिनंदन करण्यात आले. पोलीस आणि जनतेमध्ये असेच स्नेहाचे व सलोख्याचे संबंध कायम राहावेत, अशी भावना या वेळी व्यक्त केली आहे. या प्रसंगी लुंबिनी बुद्धविहाराचे पदाधिकारी संजय भिलकर, अभिजित कांबळे, अशोक बागडे, सुनील निरंजने, निमसरकार, सुखदेव मनोहरे यांच्यासह महिला पदाधिकारी सरस्वती पाटील, ललिता मनोहरे आणि रीना निरंजने प्रमुख उपस्थित होत्या. काळसेकर यांच्या कार्यतत्परतेचे संपूर्ण परिसरातून कौतुक होत आहे.

धनादेश अनादर प्रकरणात आरोपीस दोन महिने कारावास

संवादमित्र डॉ. अनिलकुमार पालीवाल, जळगाव : जैन इरिगेशन सिस्टिम्स लिमिटेडला उधारीपोटी दिलेला १९ लाख ८८ हजार ८८५ रुपयांचा धनादेश अनादरित झाल्याप्रकरणी नागपूर येथील रोशन एग्रो सेंटरच्या संचालिका जयश्री पुरुषोत्तम बावीस्कर यांना न्यायालयाने दोषी ठरविले. त्यांना दोन महिन्यांच्या कारावासाची शिक्षा सुनावण्यात आली असून जैन इरिगेशनला २३ लाख रुपये नुकसानभरपाई देण्याचे आदेश देण्यात आले. सन २०१४ मध्ये उधारीच्या व्यवहारापोटी बावीस्कर यांनी संबंधित रकमेचा धनादेश दिला होता. धनादेश बँकेत सादर केल्यानंतर तो अनादरित झाल्याने कंपनीने फौजदारी प्रकरण क्र. ४८६५/२०१४ दाखल केले होते. २ सप्टेंबर २०२६ रोजी न्यायालयाने दोन्ही बाजूंचे युक्तिवाद व उपलब्ध पुराव्यांचा विचार करून आरोपीस दोषी ठरविले. धनादेशाच्या रकमेपेक्षा अधिक नुकसानभरपाई देण्याचे आदेशही न्यायालयाने दिले. या प्रकरणात कंपनीच्या वतीने अॅड. निशांत अत्रे, तर आरोपीच्या वतीने अॅड. सतीश सी. पाटील यांनी काम पाहिले. या निकालामुळे धनादेशाद्वारे होणाऱ्या आर्थिक व्यवहारांतील कायदेशीर जबाबदारीचे महत्त्व अधोरेखित झाले आहे.

निधन वार्ता

रविंद्र श्रीरंग धनविजय

नागपूर : रविंद्र श्रीरंग धनविजय वय 48 वर्ष यांचे दि. 7 सप्टे. रोजी निधन झाले. श्रीहरीनगर मानेवाडा येथील रहिवासी होते. यांचे अल्पशा आजाराने निधन झाले. मानेवाडा दहन घाटावर अंतिम संस्कार करण्यात आले.

परेश विद्याधर सोनटक्के

नागपूर : एम.इ.सी.ल. कर्मचारी, परेश विद्याधर सोनटक्के वय ४८, रा. नरकेसरी पूर्व लेआऊट, जयप्रकाशनगर, नागपूर २५. यांचे मंगळवार, दि. ०८.०९.२०२६ रोजी सकाळी ४ वाजता दीर्घ आजाराने निधन झाले. त्यांचा अंत्यसंस्कार सहकार नगर घाट, खामला येथे करण्यात आले. त्यांच्या मागे त्यांची सहचारीणी, दोन मुली, वृद्ध आई वडिल, भाऊ, दोन बहिणी व बराच मोठा आप्तस्वकीय परिवार आहे.

महाराष्ट्र अं.नि.स. पश्चिम नागपूरचा अंधश्रद्धेविरोधात वैज्ञानिक दृष्टिकोनाचा जागर

नागपूर : समाजामध्ये वैज्ञानिक दृष्टिकोन रुजविणे, अंधश्रद्धा व बुवाबाजीविरोधात जनजागृती करणे, संविधानिक मूल्यांचा प्रसार करणे तसेच विविध सामाजिक प्रश्नांवर लोकांमध्ये प्रबोधन घडवून आणण्याच्या उद्देशाने महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, पश्चिम शाखा, नागपूर वतीने विविध उपक्रम राबविले. यावेळी जयताळा शाखेची स्थापना करण्याबाबत चर्चा केली आहे आणि येणाऱ्या काही दिवसांत जयताळा शाखेच्या स्थापना करून या माध्यमातून या परिसरात अंधश्रद्धा निर्मूलन, वैज्ञानिक दृष्टिकोन, सामाजिक समता, मानसिक आरोग्य, महिला सक्षमीकरण आणि संविधानिक मूल्यांविषयी जनजागृती करण्यावर भर देण्याचे आश्वासन दिले. विशेष म्हणजे, गेल्या एका महिन्यात नागपूर जिल्ह्यात अंनिसच्या चार नवीन शाखांची स्थापना करण्यात आली. त्यामुळे जिल्ह्यात अंधश्रद्धा निर्मूलनाच्या चळवळीला अधिक व्यापक स्वरूप मिळत असून, विविध भागांत प्रबोधनात्मक उपक्रम वाढविण्याच्या दृष्टीने संघटनेच्या कार्याला वेग आला आहे. नालंदा बुद्ध विहार, जयताळा समितीचे अध्यक्ष विकास बनकर, शुद्धोधन बडवणे, बडवणे, पद्माकर डोंगरे, सुरेंद्र आवळे, रमेश मेश्राम, हरिदास गवई, अंबादास लोखंडे, सिद्धार्थ भांगे, स्वर्णलता भांगे, विठ्ठल कांबळे, नामदेव शेवारे, प्रकाश बनसोड, वसंता बनकर, देवराव नितनवरे, भगवान कांबळे, राजेंद्र सेवारे, सुरज मेश्राम, निरंजन धनविजय, संजय पाटील, नथुजी लभाणे, मिलिंद नितनवरे, गौरा आवळे, सुनीता लोखंडे, शालु कांबळे, नीलावती कांबळे, मंदा सेवाळे, बोरकर, कमलाकर धामगे आणि इतर मान्यवर उपस्थित होते. पश्चिम शाखेचे पदाधिकारी डॉ. विकास होले, विजया श्रीखंडे, उमेश चिट्टे, विजया ठाकरे, इंगोले यांनी यावेळी हा कार्यक्रम आयोजित केला होता. कार्यक्रमाला अंनिसच्या नागपूर जिल्हा शाखेचे पदाधिकारी रामभाऊ डोंगरे, संध्या राजुरकर, डॉ. सुनील भगत, गौतम पाटील, शोभा पाटील, यांच्यासह इतर पदाधिकारी व कार्यकर्ते उपस्थित होते.

बॅरि. राजाभाऊ खोब्रागडे यांच्या १०१व्या जयंतीनिमित्त मान्यवरांचा गौरव

नागपूर : बॅरि. राजाभाऊ खोब्रागडे यांची १०१वी जयंती २५ सप्टेंबर २०२६ रोजी विविध उपक्रमांनी साजरी करण्यात येणार आहे. बॅरि. राजाभाऊ खोब्रागडे प्रतिष्ठान व सहयोगी संस्थांच्या वतीने आयोजित जयंती सोहळ्यात आंबेडकरी आंदोलनात उल्लेखनीय योगदान देणाऱ्या मान्यवरांना पुरस्कार देऊन गौरविण्यात येणार आहे. यामध्ये बॅरि. राजाभाऊ खोब्रागडे जीवन गौरव पुरस्कार २५ हजार रुपये रोख, सन्मानपत्र व मानचिन्ह देऊन प्रदान करण्यात येणार आहे. तसेच प्रत्येकी पाच हजार रुपयांचे डॉ. भदंत आनंद कौसल्यायन धम्म प्रचारक पुरस्कार, जय भीम प्रवर्तक बाबू एल.एन. हरदास कार्यकर्ता पुरस्कार आणि प्रा. रणजीत मेश्राम पत्रकारिता पुरस्कार देण्यात येणार आहेत.

या सोहळ्यात कवी महेंद्र गायकवाड लिखित 'बॅरि. राजाभाऊ खोब्रागडे : रिपब्लिकन पर्व' या ग्रंथाचे प्रकाशनही होणार आहे. तसेच ९ एप्रिल २०२७ रोजी त्यांच्या ४३व्या स्मृतिदिनानिमित्त बॅरि. राजाभाऊ खोब्रागडे व्याख्यानमाला सुरू करण्यात येणार असून ती दरवर्षी आयोजित केली जाईल. याशिवाय त्रैमासिक सुरू करण्याची घोषणाही प्रतिष्ठानतर्फे करण्यात आली.

कविवर्य इ. मो. नारनवरे यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीला प्रा. देविदास घोडेस्वार, भदंत नागदीपंकर महाथेरो, भीमराव वैद्य, प्रा. सुदेश भोवते, एन. टी. मेश्राम, कवी महेंद्र गायकवाड, कविवर्य सूर्यभान शेंडे, छाया बेहेरे-खोब्रागडे, सुनंदा कोचे आणि अर्चना टेंभुर्णे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

या सर्व उपक्रमांच्या यशस्वी आयोजनासाठी आंबेडकरी विचारांच्या अनुयायांनी सक्रिय सहभाग नोंदवावा, असे आवाहन प्रतिष्ठानतर्फे करण्यात आले आहे.

हिलटॉप ले-आउटच्या प्लॉटधारकांच्या समस्या सोडविण्याची मागणी

प्लॉट धारकांच्या समस्या व अडचणीचा तारणहार कोण? रमेश पिसे

नागपूर : हिंगणा तालुक्यातील बूटीबोरी येथील हिलटॉप ले-आउटमधील प्लॉटधारकांच्या विविध समस्या व अडचणी सोडविण्यासाठी हिलटॉप ले-आउट बूटीबोरी प्लॉट धारकांची कृती समितीच्यावतीने पत्रपरिषदेत समितीचे समन्वयक प्रा. डॉ. रमेश पिसे यांनी प्लॉटधारकांच्या प्रश्नांकडे प्रशासन व संबंधित संस्थेचे लक्ष वेधले. कृती समितीच्या म्हणण्यानुसार, फिर्दोस को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटीच्या माध्यमातून १९९३ पासून हिलटॉप ले-आउटमध्ये मोठ्या प्रमाणात प्लॉट विक्री करण्यात आली. मात्र, अनेक वर्षे उलटूनही NA/TP प्रक्रिया पूर्ण झालेली नसून प्लॉटधारकांना ७/१२ उतारे, विक्रीखत व ताबापत्र यांसह आवश्यक कागदपत्रांच्या अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे. त्यामुळे प्लॉटधारक आर्थिक व कायदेशीर अडचणीत सापडल्याचा आरोप समितीने केला. मार्च २०२५ पासून कृती समिती स्थापन करून प्लॉटधारकांच्या प्रश्नांसाठी बैठका व संबंधित पदाधिकाऱ्यांसोबत चर्चा करण्यात आल्याचे पत्र परिषदेत समितीने सांगितले. बुटीबोरी नगर पंचायतीचे नगर परिषदेत रूपांतर झाल्यानंतर ले-आउट विकासाबाबत प्रशासनाकडून प्रक्रिया सुरू असल्याची माहिती मिळाल्याचेही समितीने स्पष्ट केले. नवीन मोजणी व आखणी, प्लॉटधारकांना ७/१२ मिळवून देण्यासाठी सहकार्य, NA/TP प्रक्रिया पूर्ण करणे, बदललेल्या प्लॉटधारकांना न्याय देणे तसेच प्लॉटधारकांच्या संमतीशिवाय भविष्यात व्यवहार न करणे, अशा विविध मागण्या समितीने सोसायटीकडे केल्या आहेत. तसेच ग्रुप A, B, C, D, E व स्वतंत्र ले-आउटची नियमानुसार मोजणी करून नकाशे व फलक लावण्याची मागणी करण्यात आली आहे. आगामी काळात ले-आउटमधील मोजणी व आखणीचे काम करण्याचे नियोजन असून प्रत्येक प्लॉटमागे १,६०० रुपये जमा करण्याचे आवाहन प्लॉटधारकांना करण्यात आले आहे. प्रशासन, शासन व महसूल विभागाकडे प्रश्न मांडताना कृती समितीच्या माध्यमातून पाठपुरावा करण्याचेही यावेळी सांगण्यात आले. पत्रपरिषदेत यावेळी उपस्थित प्रा. डॉ. रमेश पिसे, उमेश रुषिया, किशोर वाशिमकर, अर्पित खंडेलवाल, मधुकर लोखंडे, संजय इनकाने आदी कृती समितीचे सदस्य उपस्थित होते.

भटक्या-विमुक्त संशोधकांच्या आंदोलनाला कास्ट्राईब महासंघाचा पाठिंबा

नागपूर : भटक्या-विमुक्त समाजातील पीएच.डी. संशोधक विद्यार्थ्यांनी विविध मागण्यांसाठी सामाजिक न्याय भवनासमोर सुरू केलेल्या बेमुदत उपोषणाला महाराष्ट्र राज्य कास्ट्राईब महासंघाने पाठिंबा जाहीर केला. वसंतराव नाईक संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (वनार्टी)मार्फत इतर संशोधन संस्थांप्रमाणे १०० संशोधक विद्यार्थ्यांना अधिछात्रवृत्तीचा लाभ मिळावा, अशी मागणी आहे. मात्र १ जुलै २०२६च्या आदेशानुसार केवळ १७ विद्यार्थ्यांनाच लाभ देण्यात आल्याने विद्यार्थ्यांनी आंदोलन सुरू केले आहे. शासनाने वनार्टीसाठी स्वतंत्र व अन्यायकारक धोरण न ठेवता समान धोरण लागू करावे, अशी मागणी आंदोलनकर्त्यांनी केली. कास्ट्राईब महासंघाचे अध्यक्ष अरुण गाडे यांनी आंदोलनस्थळी भेट देऊन विद्यार्थ्यांशी चर्चा केली व पाठिंबा जाहीर केला. तसेच इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाच्या मंत्र्यांना निवेदन देऊन अन्याय दूर करण्याची मागणी करण्यात आली. मागण्या मान्य न झाल्यास कास्ट्राईब महासंघ आंदोलनात सहभागी होईल, असा इशाराही त्यांनी दिला आहे. यावेळी श्यामराव हाडके, रवि पोथारे, राजेश ढेंगरे आणि मुकुंद मेंढे उपस्थित होते.

आजाद समाज पार्टीच्या आढावा बैठकीत कार्यकर्त्यांचा पक्षप्रवेश

नागपूर : आजाद समाज पार्टी (कांशीराम)च्या वतीने रविवारी रविभवन, सिव्हिल लाईन्स येथे पक्षाची समीक्षा व आढावा बैठक झाली. प्रदेश संपर्क प्रमुख उमेश हिवराडे यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या बैठकीत नागपूर जिल्हा व शहरातील संघटनात्मक बांधणी, सामाजिक प्रश्न आणि आगामी पक्षकार्याचा आढावा घेण्यात आला. यावेळी विविध भागांतील अनेक कार्यकर्त्यांनी पक्षात प्रवेश केला. नव्या कार्यकर्त्यांना जिल्हा, शहर आणि विधानसभा मतदारसंघांतील विविध पदांची जबाबदारी देऊन नियुक्तीपत्रे प्रदान करण्यात आली. पक्षप्रवेश करणाऱ्यांमध्ये मुस्लिम व ओबीसी समाजातील कार्यकर्त्यांचाही समावेश असल्याचे पक्षाने सांगितले. आशिष निस्वादे यांची जिल्हा उपाध्यक्ष, शोएब कुरेशी यांची जिल्हा महासचिव, तर विशाल बनसोड, सुरज पुराणिक व रोशन ठवरे यांची जिल्हा सचिवपदी नियुक्ती करण्यात आली. सदूभाऊ यांची शहर महासचिव, वैभव सोनटक्के यांची शहर सचिवपदी नियुक्ती झाली. असित पाटील यांची दक्षिण नागपूर, तर बादल बनसोड यांची दक्षिण-पश्चिम नागपूर विधानसभा अध्यक्षपदी नियुक्ती करण्यात आली. दीक्षा चौरे, अश्विन पाटील, विक्की वानखेडे, राजू मेश्राम, जुगनू डांगरे, अश्विन सोनटक्के, हर्षनंद तामगाडगे, अथांग करोडे, दीपक पाटील, अजय गायकवाड यांच्यासह अनेक कार्यकर्त्यांनी पक्षात प्रवेश केला.

बैठकीला प्रदेश व जिल्हा पदाधिकाऱ्यांसह विधानसभा, शहर व जिल्हा कार्यकारिणीचे कार्यकर्ते मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. आगामी काळात वंचित घटक, युवक आणि सर्वसामान्य नागरिकांच्या प्रश्नांना प्राधान्य देत नागपूर जिल्ह्यात पक्षाची संघटनात्मक ताकद वाढविण्याचा निर्धार यावेळी व्यक्त केला.

कॉक्रोच जनता पार्टीकडून "स्कूल ठीक करो" अभियानांतर्गत विविध शासकीय विभागांना निवेदन

नाशिक : कॉकरोच जनता पार्टी सी जे पी टीम तर्फे आज "स्कूल ठीक करो" या अभियानांतर्गत नाशिकमधील विविध शासकीय विभागांना निवेदन सादर करण्यात आले. शिक्षण व्यवस्थेतील समस्या, शाळांची दुरावस्था आणि विद्यार्थ्यांच्या मूलभूत सुविधांकडे प्रशासनाचे लक्ष वेधण्यासाठी हे अभियान राबविण्यात येत आहे. या अभियानाच्या अंतर्गत नाशिक महानगरपालिका प्रशासनातील प्रशासकीय अधिकारी डॉ. मित्ता उज्वला अरुण चौधरी, आदिवासी विकास आयुक्तालय नाशिक येथील उपायुक्त राजेंद्रकुमार हिवाळे तसेच जिल्हा परिषद प्राथमिक शिक्षणाधिकारी साईलता कृष्णा समलेती यांना निवेदन देण्यात आले. यावेळी सी.जे.पी. टीमचे प्रतिनिधी म्हणून रामेश्वर गवई, प्रवीण गांगुर्डे, सदानंद पांडव, ज्योती मोरे, महेश गांगुर्डे, गोरख मोहिते, धीरज सोनवणे उपस्थित होते. "स्कूल ठीक करो" अभियानाचा मुख्य उद्देश म्हणजे शासकीय शाळांमधील मूलभूत सुविधांची सुधारणा करणे, विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण उपलब्ध करून देणे आणि शिक्षण व्यवस्थेतील त्रुटींवर तातडीने कार्यवाही करण्याची मागणी करणे हा आहे. संबंधित अधिकाऱ्यांनी या मागण्यांवर सकारात्मक प्रतिसाद देत लवकरच योग्य ती कारवाई करण्याचे आश्वासन दिल्याची माहिती टीमकडून देण्यात आली. "चांगले शिक्षण हीच सशक्त समाजाची पायाभरणी!" आहे असे सी जे पी टीमचे म्हणणे आहे.

ज्येष्ठ पत्रकार बी. सोमेश्वर राव यांचे निधन

नागपूर : प्रेस ट्रस्ट ऑफ इंडिया (PTI) चे माजी व्यवस्थापक व ज्येष्ठ पत्रकार बी. सोमेश्वर राव यांचे सोमवारी निधन झाले. त्यांच्या निधनाने पत्रकारिता क्षेत्रात हळहळ व्यक्त होत आहे.

NUWJ, TPBT, PCN, MUWJ आणि NDPS या पत्रकार संघटनांनी संयुक्त निवेदनातून त्यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण केली. तीन दशकांहून अधिक काळ पत्रकारिता क्षेत्रात कार्यरत असलेले सोमेश्वर राव हे निर्भीड, समर्पित आणि तत्त्वनिष्ठ पत्रकार होते. सत्य व जनहितासाठी त्यांनी दिलेले योगदान सदैव स्मरणात राहील, असे संघटनांच्या पदाधिकाऱ्यांनी म्हटले.

त्यांच्या निधनाने पत्रकारिता क्षेत्राची अपूरणीय हानी झाली असून, शोकाकुल कुटुंबीयांप्रती संघटनांनी सहवेदना व्यक्त केली.

बहुजन सौरभ प्रकाशक, संपादक, मालक, मुद्रक सिध्दार्थ जीवन कांबळे यांनी देश प्रेस पब्लिकेशन, E-30/2, इंडस्ट्रीयल एरिया, सोनेगाव (सीम), हिंगणा, एआय.डी.सी., नागपूर - 440016 येथे मुद्रित केले व 9/2, स्वराज कॉलनी, मेडिकल कॉलेजच्या मागे, नागपूर-440027, येथे प्रकाशित केले. RNI No. MAHMAR 2020/84035 Printed, Owner by Siddharth Jiwan Kamble, Publisched at 9/2 Swaraj Colony, Behind Medical College, Nagpur 440027, Printed at M/S Desh Publication, E-30/2, Industrial Area, Sonegaon (SEEM), Hingna, MIDC, Nagpur-440016, Editor Siddharth Jiwan Kamble Email: bahujansaurabh@gmail.com Mobile: 9422860648